

Tabora

BOG

NAROD

DOMOVINA

1979

EL FORTIN

7-8

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213.

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.448.991

Naročnina: Argentina 5.000 pesov; Južna Amerika 5 dolarjev; Evropa-Avstralija 7 dolarjev; ZDA in Kanada 8 dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države: 12 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, 1655, J. L. Suárez — Bs. As., Argentina, Telefon: 766-7513.

NASLOVNA SLIKA:

Slovenski domobranci, ki so globoko v svoji zavesti nosili zvestobo Bogu — Narodu — Domovini, so stali svojim rojakom ob strani povsod, kjer je bila potreba. — Poznani borec novomeške bojne skupine „marel-mohar“ — Jože Štefanič sprejema begunce, ki so se umikali iz partizanskega raja.

.....
PORAVNAJTE NAROČNINO!
.....

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Julio-Agosto 1979

BUENOS AIRES

Julij-Avgust 1979

¡No lo olvidemos!

Escuchando los noticiosos, tanto los radiales como los televisivos y también leyendo los distintos diarios y las revistas, tenemos todos los días muchas oportunidades de conocer como ha progresado el comunismo, que su progreso es pacífico, que ha elegido el camino democrático, que se ha abandonado la práctica stalinista y cosas similares. En pocas palabras: el comunismo se ha convertido en un partido más, que quiere —igual que otros partidos políticos— mejorar pacíficamente las condiciones de vida de los habitantes de este mundo.

¡Claro! Como consecuencia lógica de todo lo expuesto, también nos llenan los oídos con el diálogo y la coexistencia pacífica.

Un dicho muy viejo y por todos conocido dice: Por sus obras los conoceréis. Y son, justamente, las obras de los comunistas las que en nada han cambiado. Todas las palabras sobre la coexistencia y la paz se desvanecen ante los hechos. Nuevas vidas han sido segadas, nuevos focos de subversión encendidos y nuevas víctimas han caído.

Los agentes rojos, hábilmente disfrazados, a veces ni esto, cometen todos los días nuevos crímenes, ordenados y aconsejados por sus amos comunistas.

Mientras algunos se debaten en el diálogo y los otros prefieren la coexistencia pacífica, las víctimas siguen cayendo. Nosotros, los sobrevivientes luchadores anticomunistas eslovenos, no podemos aceptar los engaños, ni creer en la palabra comunista. Estas nuevas víctimas nos fortifican y nos convencen cada vez más, que nuestra lucha por DIOS — PUEBLO — PATRIA es justa y que debemos estrechar aún más nuestras filas para que estos ideales salgan victoriosos para el bien de toda la humanidad.

Ne pozabimo!

Ko vsak dan poslušamo radijska poročila, ali jih poslušamo in gledamo po televiziji, ali pa jih beremo v časopisih in revijah, imamo priložnost spoznavati kako je komunizem napredoval, da je njegov napredek miroljubnega značaja, da je na demokratski poti, da so opustili stalinistično prakso, in podobno. V nekaj besedah: komunizem se je spremenil v eno stranko več, katera hoče — kot druge politične stranke — miroljubno izboljšati življenjske pogoje prebivalcev tega sveta.

Jasno! Kot logična posledica vsega povedanega, nam polnijo oči in ušesa z dialogom in mirnim sožitjem.

Star in od vseh poznan pregovor pravi: Po njih delih jih boste poznali! In prav dela komunistov se niso prav nič spremenila. Vse njihovo besedičenje o mirnem sožitju in dialogu se ob njihovih delih razblini v nič! Novi poboji so pokončali nova življenja, nova uporniška žarišča so zagorela in nove žrtve so padle.

Rdeči agenti, skrbno zakrinkani, — večkrat niti ne — dnevno izvršujejo nove zločine, ki so jim jih zapovedali ali pa nasvetovali njihovi komunistični gospodarji.

Medtem ko se eni otepajo v dialogu, medtem ko zopet drugi dajejo prednost mirnemu sožitju, medtem, da, prav medtem, padajo nove žrtve. Mi, preživeli slovenski protikomunistični borci, ne moremo sprejeti prevar, niti verjeti komunistični besedi. Te nove žrtve nas samo utrjujejo in vedno bolj utrjujejo v prepričanju, da je naša borba za BOGA — NAROD — DOMOVINO pravična in moramo še bolj strniti naše vrste, da bodo ti ideali zmagovito izšli iz borbe za boljšo bodočnost vsega človeštva.

Rev. Vladimir Kozina

Praznik Presvetega Rešnjega telesa 1945-1979

(Pridiga na Orlovem vrhu, Ohio, junija 1979)

Ni praznika, ki bi Slovincu — popotniku — bil bolj pri srcu, mu obujal več spominov na prve dni begunstva, kot prav današnji dan; praznik presv. Rešnjega Telesa!

Na Telovo, 31. maja 1945 — obhajali smo ga tisto leto v četrtek — so Angleži odgnali zadnjo skupino domobrancev iz vetrinjskega taborišča in jih predali komunističnim morilcem.

V senci rdečih bander se je procesija, od zaveznikov izdanih in od slovenskih komunistov na smrt obsojenih slovenskih Makabejcev, pomikala v svetišča, ki so jih komunisti postavili bogu rdeče zvezde, kladiva in srpa.

Tu su jih mednarodni zločinski „veliki duhovniki“ klali in morili. Njihova zmaličena telesa pa polagali na oltar brezboštva!

Na vzhodnem Tirolskem, kakih 100 km zahodno od Vetrinja, se je pa ob isti uri vila procesija presv. Rešnjega Telesa po anraškem polju. Kristusov Veliki duhovnik, ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, jo je vodil.

Pri četrtem oltarju je škof z Najsvetejšim podelil blagoslov vsem štirim stranem sveta. Obrnjen na vzhod, je z monštranco v rokah naredil velik križ in pel: „Treska in hudega vremena!“ „Reši nas, o Gospod!“ so mu odpeli pevci.

Kleče sem zrl škofu v obraz. Bil je nad vse resen; oči, kot da bi bile prek bele hostije že gledale temo, ki je začela žareti na vzhodu... Je li škof-videc v tem trenutku že slišal grmenje, že okušal grenkost vetrinjskega hudournika, o katerem mu je po telovskem obhodu poročal kanonik dr. Janez Kraljič?

Gotovo je njegovo blago srce trepetalo pod težo grozot, ki so zgrmele na njegove vernike doma in po svetu. Škofova duša pa je najbrže šepetala Jezusu, pričujočemu v beli hostiji: „...Hvala Ti, Gospod, za to izredno čast. Prav danes, ko obhajamo praznik vzpostavitve Tvoje nekrvave daritve, si pa počastil Slovence s tem, da si po rokah božjih sovražnikov in narodnih izdajalcev sprejel krvavo daritev tisočev slovenskih mučencev. Naj bo njihova smrt v Tvojo čast, našemu narodu pa v rešenje“...

Dragi rojaki! „Dan slovesni se obhaja, dan ustanovni se proslavlja, pred resnico sni beže, noč premaga dan svetla“, poje današnja „Pesem slednica“. Danes sv. Cerkev „hvali Rešenika za živi kruh in vir življenja.“ Po Gospodovi zapovedi naj se daritev sv. maše obnavlja do konca sveta, tako v spomin na Kristusovo smrt, kot tudi na njegovo veličastno zmago nad smrtjo.

Po zgledu sv. Cerkve naj se tudi mi danes spominjamo ne samo obletnice smrti naših junakov pač pa tembolj obletnice njihove duhovne zmage nad smrtjo brezboštva! Pojmo hvalnice Bogu, ki je prav na prvi praznik presv. Rešnjega Telesa v tujini počastil naš narod. Vera nas uči in sv. Peter nam zagotavlja, da se bodo vsi, ki so s Kristusom trpeli in umrli, radovali v razodetju njegovega veličastva (1 Pt 1, 13).

Ne glejmo na vetrinjsko Golgoto z očmi slepih judovskih voditeljev. Prisluhnimo sv. Pavlu, temu branitelju pravic vseh onih, ki so zatirani in preganjani zaradi resnice in pravice, temu borcu za svobodo človeških pravic. Pavel pravi, da „brez prelivanja krvi ni odpusčanja“ (Hb 9, 22), tistega odpusčanja namreč, ki je vir novega življenja v objemu Očetove ljubezni narodom pa žarek svobode in seme resničnega človeškega dostojanstva.

Veličina prvega praznika presv. Rešnjega Telesa v tujini bi postala nič drugega kot prazen spomin, morda celo prilika za zagrenjenost, če bi se vdali čustvom žalosti, ko gledamo na grozote, ki so jih slovenski domobranci okušali na povratku v domovino.

Vsi Slovenci, tako v tujini kot doma, stari kot mladina, vsi, v katerih srcih žari luč resnice in upanje na svobodo slovenskega naroda; mi vsi bi morali biti danes veseli in ponosni, da smo bratje, sestre, sinovi in hčere mučencev, ki niso strahopetno bežali pred zlobo mednarodnih Nero-nov, ki niso predali Gospoda za ceno tridesetih srebrnikov; se niso izne-verili narodu za skodelico rdeče leče! S Kristusom v trpečih dušah in ranje-nih telesih so doumeli lepoto in svetost naše vere. In s to vero v srcih so tudi končno spoznali pomen, nujnost in slavo njihovih žrtev, ki naj bi po-stale seme novih boriteljev, novih junakov.

Kako si želim, da bi nas ta proslava na Orlovem vrhu utrdila v veri našega svetega poslanstva! Kako prosim Gospoda, da bi naša mladina, doma kot v tujini, postala žanjica svete žetve, ki so jo slovenski domobranci v potu obraza sejali in s svojo krvjo zalivali po Sloveniji v času komunistič-ne revolucije!

Ostanimo zvesti udje sv. Cerkve in ponosni sinovi in hčere slovenske-ga naroda! Ne pustimo, da bi nas slaščice komunističnih mamil ujele na svoje limanice! Bežimo pa tudi pred tistimi, ki hočejo ugasniti ne le Večne luči po naših cerkvah, pač pa z vso silo lažnjive teologije izgnati samega Kristusa iz naših tabernakljev!

Prosimo Boga, naj nam po priprošnji Marije, Gospodove dekle, in Kristusove matere, poživi našo vero. Sledimo sv. očetu, Janezu Pavlu II. V prvi okrožnici „človekov Odrešenik“ nam papež kaže jasno pot, ko uči: „Najsvetejši zakrament je središče in vrhunec vsega zakramentalnega živ-ljenja... Znova mora presv. Evharistija postati vir duhovnega življenja božjemu ljudstvu, znova hrana našim dušam!...“

Amen.

ZA ZGODOVINO

USODNI DNEVI – USODNI KORAKI

(Nekaj gradiva iz arhiva izvirnih dokumentov)

Dnevnik dr. Stanka Kocipra, adjutanta in osebnega tajnika prezidenta generala Leona Rupnika

(Nadaljevanje)

Nato (ob 10. uri) je prišel škof dr. Gregorij Rožman. Bil je očitno poslan. Nagovarjal ga je, naj vendar prepusti vse Narodnemu odboru in se umakne.

Vso vsebino škofovega obiská je mogoče zajeti v sledeče nadpastir-jeve besede:

„Ekscelenca! — Naša zgodovina bo zapisala, da ste svoje delo z nadčloveškimi močmi častno opravili. Pustite, da sedaj drugi vzamejo odgovornost v svoje roke! — “

Govoril je iskreno!

Ob tej priložnosti je škof dr. Gregorij Rožman prezidentu povedal tudi svoj sklep, da se bo evakuiral in je prezidentu namignil, da bi naj šel tudi on preko meje... V ta namen je generala tudi prosil za bencin za svoj avtomobil.

Brezdvomno se je prezident ob tem škofovem obisku moral nujno spomniti njegovega velikonočnega voščila.¹ Težko je sedel za mizo in škofa tiho poslušal. Potlej je tudi Njegovi Prezvzišenosti — kot že tolikokrat zadnje dni — natančno popisal vse dogodke in zaključil:

„...veste, da sem jaz večkrat svojim fantom-domobrancem obljubil, da bom ostal z njimi do konca, pa naj se zgodi, kar hoče... Te obljube se z vso odgovornostjo zavedam. Kaj si bodo fantje, ki po večini itak ne vedo, kaj se dogaja v Ljubljani, o meni mislili, če sedaj vse enostavno vržem proč..., če se potem kaj pripeti...? Posebno, ker so sinoči slišali moj govor in ga najbrž še sedaj poslušajo... — Prezvzišeni, jaz se svoje odgovornosti zavedam! Kljub temu, da sem ravno danes uvidel, da nihče na štabu, tudi Krener ne, ni pripravljen vršiti mojih povelj! — Tako mi na koncu koncev tudi ne preostaja nič drugega, kot poslušati vaš nasvet! Toda vseeno ne razumem, Prezvzišeni, zakaj je potreben ravno moj izrecni odstop, če se tu misli delati nekakšen puč, pa čeprav so se z Rösenerjem že itak vse dogovorili... Zakaj je potem potreben moj odstop, ki na tej stvari nič ne spremeni, mene pa samo pred mojimi fanti-domobranci postavi na laž, ker sem jim obljubil, da bom ostal z njimi...“

Sivolasi poštenjak se je zares zavedal svoje odgovornosti. Zato je škofu predložil formulo, da je sicer pripravljen odstopiti, „da se ne bi napačno tolmačilo, da zaradi kakšnih osebnih ugodnosti“ ni maral zapustiti položaja, toda Narodni odbor naj bi mu potem „pustil poveljstvo nad domobranstvom in v tem smislu vplival na čisto zbegane oficirje!“

„Vsaj dokler ne pridejo v zvezo z Angleži,“ je dejal. „Potem se bo pa že videlo, kaj bo najbolj prav... — Ali pa naj Narodni odbor pred mojimi fanti-domobranci odkrito prevzame tudi odgovornost za moj odstop in jim jasno pove, da sem odstopil tudi poveljstvo na njegovo izrecno zahtevo; ne pa po svoji lastni volji — vrgel puško v koruzo...“ je končal po presledku.

Škof dr. Gregorij Rožman je kazal, da je Rupnikov položaj očitno razumel, in je rekel, da bo politikom to povedal.

¹ Glej TABOR, 1976 št. 6 str. 132 in TABOR 1978, št. 10-11, str. 274.

Prezident pa je s svoje strani obljubil, da bo svojo tozadevno zavezo dosledno izpolnil.

Na tem sta se razšla.

Prezident je takoj po škofovem obisku odšel k Rösenerju in mu predočil nujnost izročitve oblasti Narodnemu odboru, ker bo sicer zmešnjava popolna. Uvidel je, da odgovornosti za bodoče dni kljub najtrdnješi volji in energiji ne more več iztrgati iz rok upornikov.

Okoli 11. ure je prišel k prezidentu hrvaški minister inž. Ivica Frković s predlogom za sodelovanje v slučaju umika. Ponudil je pomoč v oborožitvi domobrancev, s čemer naj bi hrvaška vojska razpolagala v velikih količinah.

General Rupnik je izrazil prepričanje, da med Hrvati in Slovenci gotovo ne bi bilo nikakršnih težav; pač pa je kategorično zahteval, da Hrvati prej uredijo svoje odnose s Srbi. V Sloveniji je mnogo srbskih enot; zato je hotel preprečiti slučajne trzavice v usodnih dneh na slovenskem ozemlju... Napotil ga je k škofu Rožmanu, preko katerega bo najhitreje prišel v stik z Narodnim odborom, s katerim naj uredi politična vprašanja v tej zadevi.

Za tem je prišel načelnik štaba srbskih prostovoljcev in poveljnik njih enot v Sloveniji **ppolk. Radoslav Tatalović**. Poroča, da so v Brezovici domobranci prejeli povelje in nagovarjali tudi njegovo moštvo, da razorože Nemce... Roti generala Rupnika, naj vendar drži poveljstvo vojske trdno v svojih rokah, „če ne, bo nastala katastrofa...“

Ne da bi se gen. Rupnik tega manj zavedal, je Tataloviću odkrito popisal dogodke in svoj brezmočni položaj in pri tem ni zamolčal suma v dvoreznost srbskih predstavnikov v Sloveniji. Spomnil ga je na sestanek z gen. Damjanovićem, gen. Parcem, Boškom Kostićem in njim samim ponoči dne 7. aprila pri prezidentu, ko je bila dogovorjena strategija z ozirom na prepričanje, da zahodnih zaveznikov k nam ne bo, se pravi, skrajni odpor vseh jugoslovanskih nacionalnih sil pod enotnim poveljstvom v Sloveniji!

V tej zvezi ga je odkrito vprašal:

„Gde je Damjanović? — Gde je na kraju Prezelj? — Ko će na kraju da preuzme komandu? — —“

Tatalović: „To bi i ja hteo da znam... — Svaki za sebe kako zna... —“

Gen. Rupnik: „Evo, Tataloviću..., i radi se o hiljadama naših i vaših vojnika, odlučuje se sudbina našeg i srpskog naroda... baš ovde... u mome komandnom području... A zbog ove proklete politike neznamo, ko pije i ko plati... — Znam... — Platiće na kraju narod! — A ko će biti odgovoran? — Ja sam očigledno bez moći! — Sve su mi izbili iz ruku... — Niko — pa ni Krener — niti se sprema da me sluša...“

Namestnik poveljnika ruskega vlasovskega bataljona „Varžag“ ROA-e (Ruska Osvoboditeljna Armija) maj. Genady Grinjev, ki je že prej za slučaj potrebe ponudil gen. Rupniku poveljstvo tudi nad ruskimi enotami v Sloveniji, je okrog poldneva prišel ves razburjen poročat, da je ruska obveščevalna služba slišala v Ljubljani najgorostasnejše govorice in mu zato stavi takoj svoj bataljon na razpolago:

„Gospod general, dajte povelje! — Samo pol ure potrebujemo, pa bo v Ljubljani red...“

General Rupnik se je samo trpko nasmehnil... Seveda! — Naj spusti bivše komsomolce nad Ljubljano?! —

„Spasiba... — Drugi so prevzeli odgovornost... — Meni so jo izbili iz rok...“

Maj. Grinjev: „Oprostite, gospod general! — Toda nihče ne more bolje ceniti protikomunističnega voditelja vašega formata kot mi Rusi...“

Ko je že odšel, smo šele opazili, da je vladno palačo in pesebej vse dostope v prezidentovo stanovanje dal zastražiti — s svojimi vojaki... Kakšna ironija!²

Četniški polkovnik Ljuba Jovanović je prišel v zadevi odreda vojvode Pavla Djurišića — Rösenerjev odlok, da se po prihodu v Slovenijo napotijo v smeri Gorice³ — je prinesel slične novice kot maj. Grinjev. Narodni odbor naj bi grozil Rupniku in med drugimi seveda tudi „nadutemu štajerskem smrkavcu“ Kocipru — celo z umorom...⁴

Je to že odgovor na posredovanje, ki ga je prezidentu zjutraj obljubil škof Rožman...?

Ko je že odšel, smo šele opazili, da je vladno palačo in posebej vse Rudolf Škof „v imenu Narodnega odbora in vseh domobrancev“ generalu

² Ker se vlasovci na prvi pogled po uniformi v ničemer niso ločili od nemške Wehrmacht, so vsi mislili, da se je Rupnik dal zastražiti po Nemcih... — V resnici pa so bivši komsomolci — med njimi sin polk Simjonova — do konca kot psi zvesto čuvali gen. Rupnika — pred Slovenci...

³ Šele v begunstvu na Koroškem smo zvedeli, da je Rupnikovo — in preko njega Rösenerjevo — posredovanje prišlo prepozno. Ustaši so ga že prehiteli..., ali pa ga enostavno niso upoštevali...

⁴ Takrat tega nismo jemali resno. Tolmačili smo si, da so te grožnje pač psihološko razložljivi, nekontrolirani izlivi ljudi, ki so zaradi napetih razmer tistih dni izgubili živce. Toda... skoraj dve desetletji pozneje, ko je bilo za nami že tudi Vetrinje s svojimi 12.000 domobranskimi mučenci, je dr. Franc Bajlec v svoji znameniti „beli knjigi“ Narodnega odbora poleg tega, da je režimskim „zgodovinarjem“ uradno potrdil obstoj „črne roke“ pod avtoriteto politikov, izpričal, da nas je „črna roka“ mislila kar zares — popraviti... (Glej Vestnik 1962, št. 8, str. 188-189)

Rupniku „resno svetovat“, da „položaj lahko reši samo on s tem, da demisionira“, je prišel — že prepozno...

General Rupnik je takrat že vedel, da je kocka dokončno padla!

Podvigi Narodnega odbora so mu iztrgali iz rok slednjo trohico odgovornosti za bodoče dogodke in jo prenesli izključno na slovensko politično vodstvo!

Ko je toliko usodnih vprašanj čakalo rešitve, je čas drvel v zgodovino preko praznih besedičenj in infantilnih podvigov... —

Prezident je sedel za veliko mizo razsežne delovne sobe, kjer je ta leta z najbolj globokim čutom odgovornosti reševal težave svojega naroda in začel sestavljati demisijo na položaj prezidenta in vrhovnega poveljnika...

Nekaj časa sem še stal naslonjen na balkonska vrata pred njim...

V veliko delovno sobo je počasi lezel mrak. Najprej se je skoraj neopazno potuhnil v kote, potem pa se je nezadržno razlezel po vsem prostoru... Končno je ostala samo še sivolasa prezidentova glava edina svetla točka v temi, ki se je gnetla v prostor...

Kolikokrat sem ga videl tako sedeti za to pisalno mizo — tihega, samo narahlo trzajočega z glavo nad papirji, ki bodo ostali neovrgljive priče njegovega rodoljubja!

Tudi sedaj je kot po navadi roko trdo premikal samo v zapestju in si s svinčnikom sam koncipiral suhoparno, kratko odhodnico, ki so mu jo vsilili neodgovorni činitelji teh dni kot edino plačilo za njegove nadčloveške napore minulih let... Tudi sedaj je z glavo narahlo potresal... —

Tiho, po prstih sem odšel v svoj kabinet.

V prezidentovi delovni sobi so ostale samo še temne sence kot zadušljive priče teh dni. Samo jasni obraz junaka je ostal svetel v vseh trdih potezah...

Že sedaj vem: Nobene temne sence te luči ne bodo mogli nikdar ugasniti! Rupnik bo ostal svetla zvezda na težkem nebu slovenske usode! — —

V moji pisarni me je čakal Sergej Smole. Že dopoldne sem ga poslal s posebnim avtomobilom na Dolenjsko in v Novo mesto. Nesel je posebno izdajo „Slovenskega domobranstva“, ki jo je Slayko Skoberne pripravil za prevzem Rupnikovega samostojnega vrhovnega poveljstva nad slovenskim domobranstvom.

Ob tej priliki sem preko Sergeja Smoleta poslal dr. Francu Blatniku v Novo mesto tudi zadnje navodilo v smislu Rupnikovih namenov: „Koncentracija domobranstva proti severu! — Če bo kazalo, da Nemci pospravljajo, takoj na pot proti Ljubljani!“

To sem mu seveda napisal še pred obiskom škofa dr. Gregorija Rožmana.

Sergej Smole je poročal, da je povsod na postojankah srečal veliko negotovost. Nikdo ni razpolagal z nikakršnimi osrednjimi navodili. Po ne-

kod so vršili mobilizacijo, pa niso vedeli, kaj z ljudmi početi. O kakšnih pripravah za evakuacijo civilnega prebivalstva ni bilo sledu, saj še domobranci niso vedeli, kaj storiti. In vendar je Rupnikova komisija za evakuacijo prebivalstva (dr. Trstenjak) po njegovi osebni odredbi že mnogo pred tem razposlala vsem okrajnim glavarstvom natančna navodila za postopanje pri pripravah in izvedbi evakuacije civilnega prebivalstva. Toda očitno je osredotočenje vsega zanimanja na — visoka politična vprašanja z ozirom na iminenten prihod zaveznikov tudi v notranjosti pokrajine že tako zaposlilo vsaj odgovorne činitelje, da so tudi to, za tisoče prebivalstva v prihodnjih dneh mogoče življenjsko važno vprašanje vsaj podredili, če ne sploh prezrli.

Dejansko živimo v nekakšnem — brezvladju...

V odgovor na Sergejevo poročilo sem mu povedal, kaj se je tekom dneva dogajalo tu.

Njegove lepe črne oči, ki očitno gledajo vse v siju mladega idealizma, so se jele vlažiti:

„In kaj pravijo na vse to naši mrtvi...? — “⁵

Ob pol 10 ponoči signalizira postaja na gradu povelje šolske skupine (!!!), da je najstrožje prepovedano — razoroževati Nemce. (??!!)

General Rupnik se prijema za glavo: „Zmešnjava je tu — Moj Bog, moj Bog..., kdo jo reši...? — “

Ko sem že pozno ponoči končal gornje zapiske in pred kaminom sortiral še zadnje ostanke Rupnikovega arhiva, me je od nekod telefonično poklical Slavko Skoberne. Povedal mi je, da Narodni odbor nekje zaseda in — „rešuje naš položaj“...

Ker kaj bolj natančnega nisem mogel dobiti iz njega — najbrž sam ni mnogo vedel —, sem prezidenta pustil spati... — —⁶

(Sledi)

⁵ Ko sem si zapisal te, za legijon mladih idealistov, ki so tiste dni nesebično dajali iz sebe mogoče celo več kot so bile sposobne dati njih moči, tako značilne besede, pač nisem mogel vedeti, da je Sergej Smole takrat zastavil to vprašanje tudi že v svojem imenu... Je vedel on...? — Ob umiku na Koroško je že prvi dan begunstva tudi sam odšel kot predhodnica med mrtve priče tistih dni... V Spittalu na Koroškem, kjer so pozneje ostanki izkruvlega naroda preživljali svoja težka leta brezpravnih članov človeške družbe v taborišču „DP-jevcev“, je v tišem grobu v senci šumečih smrek in borovcev našel odgovor... —

⁶ Takšna je bila resničnost tretjega maja! — Vse drugo je bila iluzija, za katero je prežalo samo krvavo streznjeje neusmiljene resničnosti! Vse jeremijade potem niso več mogle izbrisati nezaceljive rane slepega zaupanja, ki je dobilo hladnokrvni udarec naravnost v sredo obličja — v narodovo srčiko, ki bo poslej ostala zaznamovana do konca zgodovine s spominom na Vetrinj... Naši mrtvi heroji bodo ostali večne priče vsega, kar se je takrat dogajalo...

POST MORTEM: EDVARD KARDELJ

Od vseh duševnih stisk, ki smo jih doživljali v Kočevskem Rogu, mi je čisto posebej ostala v spominu stiska, da smo v zasedi pri Farberjevem križu po vsej verjetnosti izgubili Edvarda Kardelja. Vse je tako kazalo. Kidrič se ni mogel pomriti. Kar plalo je v njem, a v skladu s svojo komunistično moralo se ni vdal: velel je iskati Kardelja in velel ga je poiskati, pa četudi v sovražnikovem gobcu. Izguba Kardelja ga je preganjala, da je kot žival hodil od skale do skale, od človeka do človeka. Prav zaradi tega pa tudi nikdar ne bom pozabil, kako je bilo, ko so Kardelja končno vendarle (na ramah) prinesli v naše zasilno taborišče. Bil je utrujen, bled, izkrvavljen, izpran. Zgrnili smo se okoli njega ter se ga dotikali, kakor bi se dotikali čudežnega življenja. Ne, reči moram: kakor bi se dotikali čudeža. Nekaj posebnega je bilo tedaj v zraku. Samo zlato. Sama veličina. Zgodovina. Tisti trenutek se je namreč tehničnica nagnila v dobro za slovenski narod, zakaj če bi takrat umrl on, ki je bil duša osvobodilnega gibanja, ne vem, kako bi se vse razpletalo.

Tako piše Jože Javoršek v knjigi „Hvalnica zemlji“.

Potem smo poskusili specialiteto, s katero postrežejo samo v tej hiši. To je pijača, ki jo pripravljajo po Kardeljevem receptu: vrsta žganja, podobna encijanu, ki ga izdelujejo iz cvetja in korenin planinskih zelišč. Kardelj dela to pijačo. V kozarcu je podobna konjaku, čeprav je okus nekoliko drugačen. „Malo je podobna campariju,“ smo pripomnili.

„No, saj Italijani dajejo v campari korenino rumenega svišča. Barva pijače pa je zares podobna barvi konjaka. To je zato, ker dodajamo malo vinjaka. Saj veste, konjak je drag.“

Trije srbski novinarji o obisku pri Kardelju, leta 1977.

„Pet ali šest let nazaj sem lepega jutra naletel nanj,“ pripoveduje uslužbenec Peter Kolar iz Ljubljane. „Držal je v roki že do polovice polno cajno. Občudujoč sem si ogledoval vsebino, kajti v moji vrečki so ležale le tri piškave lisičke. Debelo uro sva družno prečesavala hosto in ta čas sem o gobarstvu slišal kot kdajkoli prej. Za najmanj trideset različnih užitnih vrst mi je podrobno razložil, kako se pripravljajo: tele posušiš in uporabljaš kot aromatični dodatek, tele so najboljše ocvrte, tele lahko vlagaš...“

Povojno srečanje v slovenski hosti...

Tančica megle je ves čas visela nad mestom in pletla nad pogrebnim sprevodom žalni pajčolan. Ves čas je rahlo rosilo izpod nizkih meglá. Dež je

umil marsikatero solzo, ki je spolzela po licu, šuštenje kapljic je bilo kot preproga, ki je dušila podrsavanje korakov.

Poročilo o pogrebu v Ljubljani...

„Kakšna intelektualna kapaciteta, kakšna moralna moč! Kaj smo Slovenci z njim izgubili, še ne vemo...“ (Josip Vidmar, ko so mu sporočili Kardeljevo smrt.)

Kardelj je bil rojen v Ljubljani, 27. januarja 1910. Sam pravi o razmerah doma takole:

„Moj oče je bil krojač, pozneje pa hišnik, mama je bila delavka v tobačni tovarni. Živeli smo slabo. Oče je zaslužil zelo malo, mati je kmalu zapustila tobačno tovarno. Lahko rečemo, da smo več stradali kot normalno živeli. To se je nadaljevalo, dokler ni nekaj zaslužila tu sestra. Polej je bilo nekoliko lažje.“

Zanimivo je pri tem, da niti on sam, niti njegovi življenjepisec ne povedo, da je bil oče hišnik na banski upravi. Take službe pa v tistih časih ni bilo dobiti brez neke politične patronance, se pravi brez udinjanja eni ali drugi stranki. Tega seveda staremu Kardelju ne more nihče zameriti, mlademu pa ta „nerevolucionarna“ očetova preteklost najbrž ni bila preveč draga.

Kot učiteljskičnik je začel zahajati v Delavski dom. Tam je „nadarjena“ fant spoznal star komunist Lado Kozak in s 16 letom je Kardelj postal član SKOJ-a, Saveza komunistične omladine Jugoslavije. Tri leta kasneje je bil že član pokrajinskega komiteja SKOJ-a za Slovenijo in leta 1930 se je prvič znašel v zaporu. Sam pravi, da so ga med preiskavo v Glavnjači strahotno mučili, obsojen je bil na dve leti zapora. Konec leta 1934 je bil poslan v Moskvo v partijsko šolo. Vrnil se je februarja 1937 preko Pariza.

Aprila 1937 je organiziral ustanovni kongres komunistične partije Slovenije v hribih nad Trbovljami. Leta 1941 je bil postavljen za podpredsednika Osvobodilne fronte in jeseni istega leta je odšel v partizane. Sledila je „osvobodilna vojna“, zmaga revolucije in poveljna slava...

* * *

Da je bil Edo Kardelj „kapaciteta“, o tem ne more biti nobenega dvoma. Njegova publicistična plodovitost je bila vsekakor izredna. Je pa mogoče zapisati tudi, da so si ob njegovi smrti oddahnili vsi tisti, ki so morali po službeni dolžnosti prebirati njegove strahotno dolgovezne govore in članke, ali celo o njih debatirati.

(Ko sem pred leti na ulici v Frankfurtu naletel na slovenskega „gospodarstvenika“, sva v pogovoru obravnavala tudi Kardelja. Pobral sem ga po njegovih razpravah in študijah in prijatelju potožil, da jih ne razumem.

„Kdo pa misliš, da jih razume doma? Mi jih prebiramo in potem kimamo. Spremeniti itak ne moreš ničesar...“)

Na sestankih v Kozakovi gostilni pri „štrajselnu“ se je Kardelj seznanil tudi z Borisom Kidričem, sinom univerzitetnega profesorja, torej tipičnim buržujskim otrokom. Kidrič sam je kasneje izjavil, da ga je v ta krog mladih komunistov gnalo predvsem spoznanje, da so na svetu tudi ljudje, ki „drugače živijo kakor on“. Vsekakor se je rodilo prijateljstvo, ki je kasneje postalo tako usodno za vse Slovence. Kidrič je moral biti tudi prvi, ki je Kardelja opozoril na literarno-zgodovinski „ocvirek“ v Prešernovi Zdravljici. Kitica „žive naj vsi narodi“ se namreč v prvotnem zapisu glasi:

Žive naj vsi narodi,
ki dan dočakat hrepene,
da koder sonce hodi,
ne bo pod njim sužnje glavé;
da rojak,
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.

Takratna avstrijska cenzura je Prešernove verze „omilila“, pa najbrž tudi izboljšala, ker je verzija „prepír iz sveta bo pregnan“, obstala tudi kasneje, ko avstrijske cenzure ni več bilo. Kardelj pa je prvotno verzijo vstavil tudi v manifest, ki ga je novo ustanovljena komunistična partija objavila ob ustanovnem kongresu leta 1937. (Kidričev oče je bil poznan prešernoslovec in je moral seveda vedeti za prvotno verzijo Zdravljice.)

Kardelj je nekaj časa koketiral z gledališčem in celo literaturo. Edini izraz te ambicije pa je bila črna „umetniška“ pentlja, ki jo je nekaj časa nosil, in nekaj mesecev dela v literarno-gledališkem krožku na učiteljskišči.

Ko je prišlo pri liberalni leposlovni reviji Ljubljanski zvon do razkola med „nazadnjaki“ in „naprednjaki“, se pravi marksisti, so se od revije ločili ljudje kot Fran Albreht, Juš Kozak, Stanko Leben in Josip Vidmar in ustanovili svojo revijo „Književnost“. Temu krogu se je približal tudi Kardelj. (Pri tem bi veljalo zapisati, da se slovenskim „liberalcem“ pri opisovanju njihovih odnosov do marksistov in komunistov preveč pavšalno pripisuje neka naivnost, popustljivost ali prilagodljivost, da ne rečemo še kaj hujšega. Razvoj pri Ljubljanskem zvonu in kasnejša afera s Sokolom na Taboru kažeta, da so se tudi liberalci zavedali, s kom imajo opravka.)

Vedeli pa so tudi komunisti; in kot piše Bratko Kreft v ljubljanskem Delu ob Kardeljevi smrti, je „pokrajinski komite KPJ odločil, da moramo nekateri marksisti še naprej sodelovati z Ljubljanskim zvonom, in kolikor je kljub oblasti in cenzuri mogoče, zastopati tudi v njem napredno, demokratično in marksistično miselnost.“

Podobne prevare se je Kardelj s sodelavci in prijatelji poslužil pri objavi svoje prve knjige z naslovom „Potovanje skozi čas“.

Vsem, ki smo v 30 letih hodili v osnovne šole v Sloveniji, bo še v spo-

minu nekakšna „borba“, ki se je bila med dvema mladinskima časopisoma. Na eni strani je bil katoliško usmerjen „Vrtec“, na drugi pa „Naš rod“, ki je takrat veljal za „naprednega“ v smislu liberalizma, nacionalizma, NE komunizma. Ali vsaj tako smo nanj gledali šolarji, pa najbrž tudi naši starši. Zdaj objavljeni podatki, ki jih seveda ni mogoče preveriti, naj bi pokazali, da je bilo razmerje naročnikov skoraj deset proti ena v korist „Našega roda“. Danes tolmačijo te podatke kot dokaz „naprednosti slovenskega naroda“, pa pri tem to „naprednost“ merijo po partijskih, komunističnih merilih. Osebo no se mi zdi, da je bil „Vrtec“ preveč resen v primeri z razgibanim „Našim rodom“.

Naj že bo, kakor hoče; slika postane jasnejša po podrobnih podatkih. „Naš rod“ je izdajala takojimenovana „Mladinska matica“, tej pa je načeloval Josip Ribičič sicer učitelj in predsednik UJU, Udruženja jugoslovanskih učiteljev pa tudi oče našega starega znanca Mitje Ribičiča. V glavnem odboru založbe so bili poleg starega Ribičiča še Alojz Hreščak, Anica Černejeva, pesnica, ki je končala v Ravensbrücku, Anka Levčeva in Karel Širok, med sodelavci pa najdemo celo vrsto „naprednih“ slovenskih literatov večje ali manjše slave.

Ob koncu leta je vsak naročnik Našega roda prejel štiri mladinske knjige, med katerimi so bile mnoge neoporečne; toda leta 1934 so nam podtaknili kukavičje jajce: zbirki je bila dodana rumena knjižica z zobatim kolesom na platnicah in na videz privlačnim naslovom „Potovanje skozi čas“; napisal — Edo Kardelj. Podnaslov „Oris gospodarske zgodovine za mlade ljudi“ mi je povedal, da bodo ščuke in klini na Ljubljani gotovo bolj zanimivi kot Kardeljevo „potovanje skozi čas“ in to je najbrž edina knjižica „Našega roda“, ki je jaz, pa najbrž še marsikateri drug ljubljanski „mulc“ ni nikdar prebral.

Če pa se ljubljanski „mulci“ za to knjižico nismo zanimali, ni ušla očem starejših ljudi, ki so v tem Kardeljevem, za tiste razmere res drznem koraku videli prvi jasni poskus vdora marksistične miselnosti v mladinsko literaturo in vzgojo. Kljub temu je bila reakcija, kot piše Janko Svetina v Književnih listih (15. 2. 1979) v glavnem pozitivna ali vsaj nevtralna. Direktno je knjigo odklonil samo S. V. v „Mladiki“, ki je v njej pravilno spoznal zgodovinski materializem in materialistični evolucionizem in potem zapisal: „Kaj je hotela Mladinska matica s to knjižico, pisano iz marksistične ideologije, ne vem. Odklanjam to knjižico, z njo vred pa tudi Mladinsko matico, če bo slovenski mladini izdajala take knjige.“

Ena sama stvarna kritika torej in še tu pisec nekako mimogrede zapíše, da „ne ve“, kaj je hotela Mladinska matica s to knjižico. Zdi se mi, da je v tem prvi zarodek tistega sprenevedanja, ki je med vojno povzročilo toliko gorja, ker ljudje enostavno niso mogli ali niso hoteli videti, kaj je „hotela Osvobodilna fronta“.

Ob razkolu pri Ljubljanskem zvonu, ki naj bi šel po takratni uradni liniji „integralnega jugoslovanstva“, je Josip Vidmar objavil daljšo razpra-

vo z naslovom „Kulturni problemi slovenstva“. V njej se je zavzel za avtonomnost slovenskega jezika in kulture in to v taki meri in na tak način, da je doživel aplavz celo s klerikalne strani. Vidmar takrat morda še niti ni bil prepričan marksist, kaj šele komunist in z objavljeno knjižico se je nenadoma pojavil kot osrednja osebnost slovenskega kulturnega dogajanja, kar je še povečalo dejstvo, da se je vse to dogajalo v času Koroščevih „punktacij“.

Komuniste je zaskrbelo, da bodo Vidmarjevi „problemi“ pobrali vso sapo iz njihovih jader in so na nujnem sestanku sklenili, da je treba na stvar odgovoriti in pristaviti tudi marksistični lonček k ognju debate, ki se je razplamtela v slovenskih kulturnih krogih. Naloga je bila zaupana Kardelju, ki je začel v „Književnosti“ objavljati esej z naslovom „Nacionalno vprašanje kot znanstveno vprašanje“. Osnovna tema njegovega razglabljanja je bila, da v narodnem vprašanju ne gre le za kulturno politične aspekte, temveč tudi za „ekonomsko-družbena in socialno-revolucionarna vprašanja“.

Vidmar je ob Kardeljevi smrti izjavil, da ga Kardeljeva kritika njegove razprave ni motila, da pa je tudi kasneje, ko sta „partizanila“, on, Vidmar, vztrajal pri stališču ki ga je zavzel v „problemih“, Kardelj pa je prav tako tiščal svojo, čeprav je priznal, da je v razpravi v „Književnosti“ o Vidmarjevi knjigi pisal samo negativne stvari.

Za Kardelja samega pa je imela razprava v Književnosti še drugačen pomen. „Odkril“ je namreč svoj resnični talent in odslej se je ves posvetil marksistični teoriji. Bratko Kreft ima najbrž popolnoma prav, ko je zapisal, da pomeni Kardeljeva razprava „Nacionalno vprašanje kot znanstveno vprašanje“ v resnici samo uvod v nekaj let kasneje (1939) objavljeno knjigo „Razvoj slovenskega narodnega vprašanja“, katero je Kardelj objavil pod psevdonimom „Sperans“ („Upajoči“).

Knjigo je založil Ciril Vidmar, ki je bil udeležen pri vrsti slovenskih založb. Ob Kardeljevi smrti je v intervjuju za „Delo“ takole opisal prvo srečanje z njim:

„Spomladi 1938 mi je publicist Dušan Kermauner sporočil, da bi se neki slovenski intelektualac rad sestal z menoj. Dobila naj bi se v ljubljanski kavarni ‚Zvezdi‘. Ob domenjenem času sem prišel z ženo Micko v ta priljubljeni lokal, a ob tisti uri je bil skoraj prazen. Pri stojalu za časopise je stal mlad, zelo suh moški z naočniki. Stopil sem k njemu in se predstavil. ‚Jaz pa sem Edvard Kardelj,‘ je odgovoril moj novi znanec in nadaljeval v skopih in stvarnih besedah: ‚Danes sem prišel iz preiskovalnega zapora. Tovariši v komunistični partiji so mi svetovali, naj se obrnem na vas.‘

‚Nameravam pisati o slovenskem narodnem vprašanju. Potrebujem založnika. Če boste vi prevzeli stvar, je moja dolžnost opozoriti vas, da bom pisal z marksističnega stališča. Prav gotovo se bo na moje delo spravila cenzura. Če se odločite za to, torej tvegate kot založnik in kot človek.‘

Vidmar nadaljuje, da mu je Kardelj že na tem prvem sestanku orisal glavna poglavja „razvoja“, da je iz njega „kar kipelo“ in da se je on, Ciril Vidmar, odločil, da stvar založi, čeprav mu je bil „Kardeljev miselni in

terminološki svet v marsičem težko dostopen.“ (Z drugimi besedami: Vidmar ga ni razumel; toda tisti založniški „nos“, ki je neobhodna lastnost vsakega uspešnega založnika, je spoznal, da gre za stvar, ki bi „šla v denar“; zato je pač prevzel z izdajo zvezana tveganja.)

Knjiga je izšla januarja 1939 in s precej naivnim trikom je Vidmarju uspelo, da je večino 1500 izvodov razpečal predno jo je cenzura zaplenila. Izid so proslavili na Vidmarjevem s „štirinajstlitrskim loncem ruskega boršča“ (kaj pa drugega?); in čeprav je inteligenca, kot piše Vidmar, sprejela Speransa z mešanimi občutki, so bili vsi „židane volje“.

„Seveda se nam tistega večera še sanjalo ni, da imamo med seboj človeka, ki je postal največja osebnost novejšje slovenske zgodovine,“ zaključuje Ciril Vidmar.

Bilo bi povsem nemogoče v okviru kratkega članka razčlenjevati Kardeljev „razvoj“. Spominjam se, da je prišla ta knjiga v našo hišo takoj po izidu in da sem planil po njej; saj je bil tisti čas že čas, ko se je lahko tudi srednješolski fanté zavedel, da se pripravljajo usodni dogodki za ves svet, pa tudi za nas Slovence. Z veseljem sem prikimaval odstavkom, v katerih je bičal nazadnjaško politiko slovenskih klerikalcev, toda že na naslednji strani je padalo po liberalcih, ki naj bi ne bili nič boljši. Ker je bil moj „politični“ svet takrat strogo razdeljen samo na dva dela, na klerikalce in liberalce, mi je bil Sperans s svojo „tretjo tezo“ pravo odkritje. Povprašal sem očeta, kaj je vendar na stvari, pa je samo z roko zamahnil: „To je en zmešan učitelj, komunist...“ Dogodki so šli potem prehitro, da bi se mogel ustaviti ob knjigi in jo preštudirati ali sam, ali z očetovo pomočjo. Gledano nazaj pa se mi zdi, da je bilo prav to dejstvo usodno za kasnejši razvoj v Sloveniji. Ne seveda v mojem osebnem primeru, temveč v tem, da starejša liberalna generacija ni hotela priznati resničnosti komunistične nevarnosti. Kadarkoli je prišel doma pogovor na politiko in komuniste, in sem iz kakšnega kota vlekel na ušesa, vselej je bil zaključek isti: to je radikalna mladina in vsaka mladina je radikalna; ko se malo postarajo, se bodo že unesli...

O kakšni revolucionarnosti ali celo revoluciji sami se jim še sanjalo ni. Poleg tega je bila ta generacija v resnici prva (ali druga, če štejemo kmečke puntarje pred 500 leti) slovenska revolucionarna generacija. Svoje začetke, korenine, je imela v „Preporodu“ in je šla skozi viharnost revolucionarne odločitve nekje v ruskih ujetniških taboriščih, kjer je odvrгла breme lojalnosti ali pokorščine do avstro-ogrske monarhije ter se z ognjem in mečem preko Dobrudže in Soluna zmagovito vrnila v domovino.

Lovorike te epopeje (nekateri stari gospodje bi danes tudi tej radi pripisali nek „družbeno-revolucionarni“ značaj, čeprav je šlo v resnici za čisti nacionalizem, ki ni segel dalj kot do Beograda; kaj šele, da bi se vezal na neko internacionalno ideologijo) se še davno niso posušile in zdelo se jim je enostavno nemogoče, da bi že trkala na vrata nova revolucionarna generacija, generacija Kidričev in Kardeljev, ki je Slovencem na obeh

straneh potisnila brzostrelke v roke in potem skoreografirala krvavi balet po slovenski zemlji.

Knjigo je Kardelj pisal ob odmevu svetovnih dogodkov, pa ob spominu na komaj zaključeno revolucijo v Španiji. Bil je seveda preblizu dogodkom, da bi jih mogel postaviti v pravo perspektivo in se je zapletel v vrsto protislovij; tudi če izvezamo dejstvo, da je pisal na način, ki je bil slovenskemu človeku, to je tistemu, ki ni že hodil po marksističnih potih, tuj in nerazumljiv — in je tak tudi ostal. Kardelj sam je to po vojni priznal. Izšle so namreč še nove „popravljene“ izdaje tega dela, toda slednjič je on sam odločil, naj ostane tako, kot je, kot „dokument časa“.

V ilustracijo razmer bi kazalo navesti še, da je Kardelj večino dela s to knjigo opravil — v ljubljanskih zaporih. Leta 1938 je bil namreč skupno zaprt okrog pol leta. Prvič od 22. januarja do 26. marca, ko so mu skušali dokazati, da je nekaj let preživel v Sovjetski zvezi in da je torej sovjetski agent, in drugič od 9. junija do 8. oktobra, ko je bil obtožen članstva v komunistični partiji in udeležbe na ustanovnem kongresu aprila 1938. Na obeh procesih je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov, v zaporu pa je pridno pisal „Razvoj slovenskega narodnega vprašanja“, kar gotovo meče nenavadno luč na „strahotno, opresivno diktaturo kraljeve Jugoslavije“, ki je dopustila, da je eden od njenih zakletih sovražnikov v zaporu, to je tako-rekoč „na državne stroške“ pisal delo, ki naj bi postalo temelj „moderne in napredne politične miselnosti v Sloveniji.“

Kardelj se je močno naslonil tudi na „liberalnega“ Levstika, zlasti v poglavjih, kjer biča oportunistem slovenskih „meščanskih strank“ prejšnjega stoletja ali prvih desetletij sedanjega. „Ko sila mine, mi se zopet vzdignemo,“ je dejal Luka Svetec, prvak slovenskih klerikalcev ob vprašanju dualizma. Levstik je ta oportunistem zavračal kot realnost svoje dobe, Kardelj, realist, se ga poslužuje samo kot „kamna“, ki mu pride pod roke, da ga vrže na nasprotnika. Toda, če se zdaj s filmsko naglico premaknemo v sedanji čas, „realist“ Kardelj ni kritiziral moderne Kitajske, vendar je njen odklon od Sovjetske zveze in naslon na Ameriko tipičen primer političnega oportunizma, čeprav se je tako v tem, kot v Svetčevem primeru treba vprašati, kje se neha oportunizem in začne — „realizem“.

Leta 1941 je Kardelj odšel v partizane ter skupaj s Titom in Djilasom dosegel, da je spontani narodni odpor okupatorju „prerasel“ v socialno revolucijo, ki je nujno vodila v državljansko vojno in vse z njo zvezane grozote. Toda, bolj ko je tista takojmenovana „narodna osvobodilna vojna“ preraščala v socialno revolucijo, tako je tudi odpor proti njej izgubljal značaj politične borbe (da o kolaboratorstvu niti ne govorimo) in prehajal v socialno kontra-revolucijo.

Kardelj je bil — po izjavi britanskega generala MacLeana, ki ga je dodobra spoznal — pripravljen žrtvovati in likvidirati vse in vsakogar, ki ki bi se mu postavil po robu na poti do cilja, ki si ga je začrtal — na poti do komunizma, ali — kot je danes moderno — samoupravljalnega socializma.

MacLeanova definicija Kardeljevega značaja je gotovo prodorna; toda človek se zaman ozira za nekim dokazom, da se je stari Albionec ob Kardeljevem zgledu česar koli naučil. Če bi Kardelj dal pobiti 6 tisoč Hitlerjev in 6 tisoč Mussolinijev, bi moral biti v očeh vsakega poštenega človeka — morilec, ki se ga je bilo treba ogibati. Spomnimo se, da so rablji, eksekutorji v srednjem veku, pa še tudi v modernem času — nosili krinke! Jemati človeška življenja, ta posel v zgodovini ni bil nikdar nekaj, na kar je mogel biti kdorkoli ponosen!

Toda Kardelj je bil pri tem vendarle skrbno selektiven. Če je dal turjaške borce pobiti do zadnjega, kot piše Djilas, zato, da bi ostale „demoraliziral“, in če je sodeloval pri odločitvi, da je treba do zadnjega uničiti tudi predane slovenske domobrance (Disarmed men are enemies no more! pravijo na civiliziranem zahodu), ga je pa vendarle motilo, če je prišlo do nekontroliranega ubijanja, kot je bil to primer z atentatom na restavracijo „Lev“ v Ljubljani, kjer je bila ubita fašistka Ariela Rea.

Atentat je izvršil, najbrž na svojo roko, Milan Česnik, ki je bil kasneje proglašen za „narodnega heroja“. Toda ob času atentata je Kardelj rohněl, da je bila likvidirana neka „brezpomembna baba“ ter da je bila akcija „hudičovo ponesrečena“ in bo imela težke posledice. Italijani so seveda streljali talce in fašistični teror nad Ljubljano se je zaostril.

V knjigi „Ljubljana v ilegali“, prvi del, so na koncu navedeni tudi vsi „narodni heroji“ iz Ljubljane; takole je opisan Milan Česnik:

ČESNIK MILAN, rojen 1. junija 1920 v Ljubljani, kjer je obiskoval gimnazijo ter se nato vpisal na kemični oddelek tehniške fakultete ljubljanske univerze. Kot dijak je sodeloval v Sokolu, na univerzi je bil sprejet v SKOJ in kmalu nato v Partijo. Po okupaciji je postal član prvega rajonskega komiteja KPS za Vič, nato pa sekretar. Kmalu je bil izdan ter se je pričelo njegovo trdo delo v ilegali. Italijanska kvestura ga je iskala brezuspešno. Februarja 1942 je šel na delo kot sekretar v rajonski komite Moste. Ko se je 15. junija 1942 pripravljal, da gre s ponarejeno legitimacijo v partizane, ga je v takratni škofji (Rozmanovi) ulici prepoznal fašist. V spopadu z njim je bil hudo ranjen ter je naslednjega dne umrl. Proglašen je za narodnega heroja.

Takih ilegalnih delavcev, kot je gornji opis Milana Česnika, je v Ljubljani mrgolelo. Zakaj je bil torej proglašen za „narodnega heroja“? Ker je bil ubit? Ni bil edini. Njegov „heroizem“ je tipičen primer dvojnega merila, katerega so se posluževali Kardeljevi komunisti med revolucijo in po njej vse do današnjega dne: Milan je izvršil „herojsko“ dejanje, čeprav je bilo politično šodljivo; dajmo mu zato naslov narodnega heroja, ne povejmo pa ljudem, za kaj ga je prejel.

Milan je bil rojen na Viču kot sin železničarja. Mati pa je nekaj let pred vojno umrla. Doma je bil še en brat, Stane, ki si je prizadeval, da bi

postal operni pevec, kar je dosegel šele po vojni, ko mu je pomagala tudi Milanova slava. Kot naraščajnik viškega Sokola se je Milan seznanil z Jožetom Bradeškom, ki je kasneje tudi padel, in oba sta zašla v SKOJ. Zakaj je vrgel tisto nesrečno bombo skozi okno pri „Levu“, bo najbrž ostala uganka. Teden ali dva po atentatu ga je na cesti prepoznal fašist, ki je bil med atentatom na ulici pred „Levom“ in ga je hotel aretirati. Milan mu je zbežal, toda fašist ga je dohitel na vrhu stopnic neke hiše. Tu se mu je Milan navidezno „vdal“; ko je fašist pristopil, ga je udaril in ponovno pobegnil. Toda Italijan se je pravočasno spravil na noge in ga obstrelil.

S čim je torej Milan Česnik koristil slovenskemu narodu, s čim si je zaslužil naslov „narodnega heroja“? Tragedija teh fantov je gotovo dvojna: da so padli za prazen nič in da jih zdaj za ta „nič“ označujejo za heroje. (Drug tak nesrečnik je bil Janče Predan, nadarjen violinist, ki je neke pod „Belvijem“ rezal telefonsko žico, pa ga je pri tem zalotil Italijan, ki je prišel tam mimo s svojim dekletom. Janče ni niti heroj, ker je bilo najbrž tudi komunistični „komandi“ jasno, da njegovo dejanje ni v ničemer škodovalo fašistični vojni mašineriji.)

O Kardeljevih partizanskih letih je bilo v naših publikacijah že dovolj napisano. Zadostuje naj za zaključek samo nekaj načelnih ugotovitev.

Ni dvoma, da je bila predvojna svetovnonazorska polarizacija slovenskega naroda škodljiva. Govorilo se je celo, naj bi bile uvedene stanovske zbornice, ki bi ta škodljivi razvoj pretrgale. Kardelj je imel drugačno zamisel in jo je izvedel brez ozira na pri tem prelito kri.

Danes bo kdo v domovini ugovarjal, da je Kardelj tudi (pravilno) napovedal, da se bo vse to „izplačalo“ z boljšo bodočnostjo slovenskega naroda. Res ima Slovenija danes zavirljiv življenjski standard; vprašati pa se je treba dvoje: ali niso isti standard, ali še višjega, dosegli tudi „proletarci“ na gnilem, kapitalističnem zapadu, in pa, kar je važnejše: ali je Slovenija dosegla ta standard zato, ker so se njeni komunistični oblastniki s Kardeljem na čelu držali tiste pro-sovjetske linije, zaradi katere so v letih 41-45 morili svoje nasprotnike? Ne! Imajo ta standard prav zato, ker so to linijo ZAVRGLI kot zgrešeno, torej, ker so šli po drugi, recimo slovenski ali celo „kardeljski“ poti. Da je ona druga, sovjetska pot zgrešena, to pa je vendar od vsega začetka trdila tudi slovenska „kontra-revolucija“!

Pa vzemimo, da je bila revolucija v Sloveniji potrebna, da so bile potrebne vse družbene spremembe (če problem poenostavimo) in po svoji končani analizi tudi koristne. Toda — po kakšni poti? Z direktno akcijo, to je z nasiljem, ali z naravnim razvojem? In kdo ima pravico odločati, po kakšni poti naj pride do spremembe? Kardelj je to pravico brezobzirno uzurpiral zase in za kompartijo.

Potrebna bo torej revizija zgodovine.

KDO DELA RAZDOR

Cleveland, 1. junija 1979

Spoštovani gospod urednik!

Prijatelji so me opozorili na članek g. dr. Stanka Kocipra „Majav spomenik“, ki je izšel v štev. 10-11 Vaše revije.

V tem članku odgovarja g. doktor na razne trditve in dokumente, objavljene v tretjem delu življenjepisa pok. škofa dr. Gregorija Rožmana, ki ga je spisal g. dr. Jakob Kolarič.

Na strani 272 omenjene številke piše g. dr. Kociper:

„Višek vseh viškov pa je dr. Kolarič prekosil na strani 396 svoje knjige. Tam stoji:

„Dva dni po Veliki noči se je škof Rožman 'gospodu komandantu slovenske narodne vojske' zahvalil za velikonočna voščila: (Lj., 3. IV. 1945. 'Gospod komendant! Za velikonočna voščila se Vam in Vašim najlepše zahvaljujem. Optimistična so Vaša voščila, zato tem lepša in ljubeča. Zadnji kos poti k cilju bo brez dvoma že zelo strm in nevaren, zato pa naj Bog da svojo posebno pomoč. Sveti Duh naj Vas razsvetljuje, da boste v pravem momentu dali prava povelja. Gregorij Rožman.'"

„Komandantovo voščilo je izražalo veselo upanje na zmaggo. A škof Rožman je gledal drugače. Njegov preroški duh se je že 14. julija 1929, po slovesnosti škofovega posvečenja sprijaznil z mislijo, da bo nekoč visel na cestni svetilki v Ljubljani. Ta preroška slika je ob Hornovem obisku dva dni poprej zopet oživila v njegovi duši. (Zadnjih dveh stavkov dr. Stanko Kociper v svoji razpravi ni citiral. — Op. ured.) Zato piše komandantu, da bo zadnji kos poti k cilju brez dvoma še zelo strm in nevaren. Ne piše mu o križu na Kalvariji, kakor je na veliko soboto govoril duhovnikom; vojak, ki se je zanašal na orožje, ki bo šele poseglo v boj, bi niti ne razumel besede o križu, posebno če njegova vera v Križ ni bila dovolj trdna.“

Dr. Kociper piše dalje:

„Tu je zavestno uporabil falzifikat očitno samo zato, da je v svojem komentarju poleg nerealnega gledanja na vojaški položaj, pričakovanja nemškega 'čudežnega orožja' in drugih namigavanj pokojnemu generalu Leonu Rupniku lahko očitel celo to, da njegova vera v Križ ni bila dovolj trdna.“

„Ko sem to prvič prebral, sem mislil, da se sploh ne na-

naša na generala Rupnika, ki takrat sploh ni bil nikakšen 'gospod komandant', ampak na poveljnika domobranskega organizacijskega štaba polk. Fr. Krenerja, in torej ni falzifikat.

Toda v opombi 330 na str. 811 dr. Jakob Kolarič CM pojasni:

„Zahvalno pismo škofa Rožmana komandantu Rupniku, je avtorju te knjige 15. novembra 1971 poslal prof. Janez Sever iz Clevelanda. Zanj pa ga je 2. 3. 1960 iz izvirnika prepisal Anton Žakelj, ki na koncu besedila pravi: 'Gornje pismo je bilo med korespondenco pok. generala Rupnika in ga je rešil pred požigom moj brat, ko je bilo nevarno, da pride partizanom v roke.' Anton Žakelj pravilno sodi, ko pravi, da se mu škofovo pismo zdi značilno za vseskozi realno mišljenje pok. škofa.“

G. dr. Kociper se ob tem čudi:

„Med kakšno korespondenco pok. generala Rupnika, za pet ran Kriščeveh, so mogli najti to škofovo zahvalo? Kje? Kdaj? Ob kakšni priliki? V Ljubljani? V begunstvu, kjer general Rupnik ni nikdar nosil s seboj nikakšne korespondence? Pred kakšnim požigom so ga rešili, ko pa je danes izvirnik še danes na varnem in se glasi:

Ljubljana, dne 31. marca 1945

**EKSCELENCA,
GOSPOD PREZIDENT!**

Dovolite mi, da Vam ob priliki velikonočnih praznikov izrazim iskrena voščila. Naj Vas Vsemogočni ohrani in varuje s svojim posebnim varstvom in Vas navdihuje s svojo modrostjo, da boste v odločilnih trenutkih dali svojemu narodu prava povelja.

Dr. Gregorij Rožman
škof ljubljanski

G. dr. Kociper pojasni:

„To je seveda čisto nekaj drugega kot v knjigi uporabljeno skrupulacijo falzifikata,“ potem pa rovtarsko napada 'falzifikatorje' (Kje? Sledi namreč odstavek, kjer dr. S. Kociper pove, kdaj je gen. Rupnik dobil škofovo voščilo in kam je šlo. — Op. ured.), ki da so s to ponaredbo naredili pokojnemu škofu Rožmanu strahovito kilavo uslugo.

Dr. Kociper pravi dalje:

„Najbrž samo z namenom, da bi škofa čim bolj distancirali od 'Hitlerjevega vazala', ki ga je kljub temu priporočil kot primerno osebo za prezidenta, so ponarejevalci s tem falzifikatom dr. Gregorija Rožmana prikazali kot drvarsko teslo, ki ni poznal niti oblike (Pravilno: "olike". Glej naš popravek

št. 1-2 l. 1979 str. 48. — Op. ured.), kaj šele protokolarne norme organizirane družbe civiliziranih ljudi v vseh deželah sveta. Kot v vseh civiliziranih deželah, je namreč tudi ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman po splošno sprejetih protokolarnih normah želel praznike vrhovnemu predstavniku oblasti, ne pa narobe. To je razvidno že iz naziva 'Ekscelelna, gospod prezident' — ne pa kakšen 'gospod komandant'...

Dr. Kociprov članek omenja tudi londonski „Klic Triglava“ z dne 23. decembra 1978, na str. 25 in dodaja razne komentarje, zato sem tudi uredniku te revije poslal podobno pismo.

Podpisani obžalujem, da je g. dr. Kociper tako surovo napadel g. dr. Jakoba Kolariča CM, in da je „Klic Triglava“ njegov napad komentiral. Čutim se dolžnega, da dam k zadevi nekaj pojasnil:

Po smrti škofa dr. Gregorija Rožmana sem pokazal njegovo pismo prof. Janezu Severju. G. profesor je pismo takoj spoznal za izvirno po značilni škofovi pisavi, ni pa menda pogledal ovitka, na katerem je bil naslov: Gospodu komandantu JVD. Kaj te kratice pomenijo, jaz nisem vedel, ker sem živel ves čas vojne na po Nemcih zasedeni Gorenjski in so mi bile razmere in nove organizacije v po Italijanih zasedeni Ljubljanski pokrajini popolnoma neznane.

Gospodu komandantu JVD

J. 3. IV. 1945.

Gospod komandant!

*Za veličnostna očeta se vam in vašim najlepše
zastavljam. Optimistična so leta očeta, in to tem lepše
in ljubejša. Zadrži, kos po: K cilju ho brez šuma in celo
drugi in nevarni, zato pa naj Bog da svoje posebne pomoči.
To, dr. naj in razloži, je, da hote v pravih učenih
nati prava povelja!*

Gregorij Rožman

G. profesor je — v dobri veri, da je bilo pismo namenjeno generalu Rupniku — poslal kopijo pisatelju škofovega življenjepisa g. dr. Kolariču CM, ki je to kopijo uporabil v svoji tretji knjigi.

Izvirnik se je pozneje nekam založil, in ko sem ga pred kratkim našel, sem ga pokazal nekomu, ki je takratne razmere bolje poznal. Takoj je ugotovil napako: Pismo se res ni nanašalo na generala Rupnika in tudi ne na poveljnika domobranskega organizacijskega štaba polk. Franca Krenjerja, ampak na generala Andreja (Ivana Prezlja), komandanta Jugoslovanske Vojske v Domovini.

Da sta pismo in ovitek izvirna, lahko vsak presodi po priloženih fotokopijah.

Kako je prišlo pismo v moje roke?

V dneh okrog 7.—10. maja 1945, je prišel k Pušniku v Ločah ob Baškem jezeru (kjer je bil takrat moj, že pokojni brat), mlad fant in se predstavil kot šofer generala Rupnika. Prosil je, da bi skrili sveženj pisem in pištolo, da bi ne prišlo v roke slovenskih partizanov, ki so imeli takrat še zaseden južni del Koroške. Bratu se je zdelo vsega materiala preveč, zato je odbral nekaj pisem, ki so se mu zdela važna, druga pa sežgal.

Pozneje sem zvedel, da je bil šofer generala Rupnika Luka Milharčič, ki je pa tudi že umrl pred leti v Argentini, zato, žal, ne morem ugotoviti, če je on res prinesel pisma.

Odkritje, da je bilo pismo namenjeno gral. Andreju, potrjuje tudi pismo, ki ga je pisal gral. Andrej; oboje pa, da pisma niso bila iz arhiva generala Rupnika, ampak — morda — last Slovenskega narodnega odbora ali koga drugega.

Možno je, da general Andrej škofovega pisma sploh nikoli ni prejel v svoje roke, kar bi ne bilo v tistih, že precej zmedenih časih nič čudnega. To sklepam iz razgovora z njim pred več kot dvajset leti, ko sem mu omenil to pismo, pa on ni vedel zanj.

Iz tega pojasnila lahko vsak spozna, da ne gre za kak nameren falzifikat, ampak za pomoto. Podpisani nima prav nobenega vzroka ali namena, da bi koga pral zato, da bi bil videti drug poleg njega bolj umazan. Škofovo pismo sem oddal z edinim namenom, da bi morda kdaj koristilo pri ustvarjanju objektivne sodbe o pok. škofu dr. Gregoriju Rožmanu.

Želim, da bi tudi drugi imeli pri pisanju tako čiste namene.

Prosim Vas, da to pojasnilo objavite v svoji reviji, kot ste objavili članek g. dr. Kocipra; obenem pa želim, da g. doktor napiše boljši in objektivnejši življenjepis o generalu Rupniku kot ga je napisal g. dr. Jakob Kolarič o škofu Gregoriju Rožmanu. Njemu, ki so mu na razpolago generalova pisma, to ne bi bilo težko.

Za objavo se Vam vnaprej lepo zahvaljujem in beležim

z odličnim spoštovanjem

Anton Žakelj l. r.

Šele več kot tri leta potem, odkar je imel avtor obe pismi v rokah, dve leti po izidu tretjega dela življenjepisa škofa dr. Gregorija Rožmana in devet mesecev po kritiki, ki jo je v našem glasilu priobčil dr. Stanko Kociper, smo prejeli gornje pojasnilo, ki naj pred slovensko javnostjo in zgodovino opraviči „pomoto“ dr. Jakoba Kolariča.

Če torej dr. Stanko Kociper ne bi s svojo kritiko „stresel žaklja“, da je po tolikih zamudah prišlo to pojasnilo na dan, bi sicer vse ostalo kar pri komentarjih dr. Jakoba Kolariča na osnovi — „pomote“?

Še pred kritično razpravo dr. Stanka Kocipra v našem glasilu smo namreč drugje brali kar lepo vrsto celo močno pohvalnih ocen prav o tretjem delu Kolaričevega življenjepisa škofa Rožmana... in dr. Jakob Kolarič je molčal... Še molči...

Čeprav pojasnilo g. Antona Žaklja bistva problema žalitve spomina pok. generala Leona Rupnika — na osnovi „pomote“ — v ničemer ne spremeni, ga zaradi časninarske lojalnosti, s katero smo se lahko vedno ponášali, prinašamo dobesedno, da si bodo pravilno in pravično sliko lahko naredili pač naši bralci in zgodovinarji sami.

Pripomnimo, da bi g. Antona Žaklja kaj radi šteli med svoje stalne sodelavce. Njegovo na stroj pisano pismo je namreč tako brezhibno, da nam ni bilo potrebno ničesar popraviti; celo ne dodati, ne odvzeti niti vejice, podpičja in pike..., kar je tudi pri „peresa večjih“ poznanih imenih — ne samo med našimi sodelavci, ampak v splošnem — zares redek slučaj. Za g. Antona Žaklja in te njegove sposobnosti pa vse doslej nismo zvedeli. (Samo, da nam „škrat“, ki ima naše glasilo očitno posebej „na piki“, zopet kakšne ne zagode!)

Spričo tega smo torej upravičeno začudeni, da g. Anton Žakelj ni vedel za Jugoslovansko Vojsko v Domovini, ki je bila prav na Gorenjskem še vse bolj delavna kot v Ljubljanski pokrajini; še bolj pa, da g. prof. Janez Sever, ki je tista leta živel v Ljubljani, ni posvetil pozornosti naslovniku..., če seveda pokojni vladika ni na naslov nalašč napisal „JVD“ tako stisnjeno in monogramsko, da bi leta po njegovi smrti lahko prišlo do te čudne „pomote“...

Da ne bo še kakšne „pomote“, poudarjamo, da nimamo nikakšne potrebe dvomiti v avtentičnost gen. Ivanu Prezlju-Andreju (tokrat zares!?) namenjenega pisma. Če hočejo, naj se z ozirom na rokopis s tem bavijo strokovnjaki za pisave, z ozirom na črnilo in papir pa kemiki! Saj je tudi dr. Stanko Kociper v svoji kritiki zapisal, kako je sprva mislil, da je bilo pismo namenjeno komu drugemu (pomislil je na polk. Franca Krenerja, komandanta organizacijskega štaba slovenskega domobranstva) in da zato ni falzifikat. Šele sam dr. Jakob Kolarič ga je s svojo opombo 330 na str. 811 svoje knjige o tem prepričal!

Toda kljub vsej avtentičnosti generalu Andreju namenjenega pisma, je ta dokument v zvezi, v kakršni je bil uporabljen v knjigi — falzifikat!

Po pojasnilu g. Antona Žaklja sedaj pač zvemo vsaj to — in samo to — kako je do falzificiranja prišlo.

Kakor je razvidno iz pisem, ki jih je citiral dr. Stanko Kociper v svoji oceni, je namreč dr. Jakob Kolarič imel dolge mesece časa, da bi spričo dveh izvirnikov v roki ugotovil, komu je bilo namenjeno eno pismo, komu drugo, in tako vsaj v opombah „rešil pomoto“, katero je zagrešil na str. 396 svoje knjige — ne glede na komentar, ki ga je tam izlil na račun pokojnega generala Leona Rupnika.

Dr. Jakob Kolarič tega ni storil. Očitno še podvomil ni, temveč je generalu Andreju namenjen izvirnik, kljub obstoju drugega pisma v njegovih rokah prikazal in zlorabil kot original pisma, poslanega generalu Rupniku. — Falzifikat!

Že dr. Stanko Kociper je v svoji oceni zapisal: „Če že tehnično ni bilo več mogoče iz že lomljenih stolpcev in morebiti že tiskanih strani osnovnega teksta knjige odstraniti, kar je priobčil na str. 396, je pa še vedno imel čas, da to popravi v opombah. — in bi osebno ostal čist pred bralci in zgodovino.“ (Tabor 1978, št. 10-11, str. 276). Tega g. Anton Žakelj v svojem pojasnilu, žal, ne citira...

Ni že pomembno, kaj bi dr. Jakoba Kolariča tiste dolge mesece, ko je imel obe pismi v rokah, utegnilo napotiti na vztrajanje pri „pomoti“; niso odločilni motivi, ki so ga do tega vodili; odločilna je potvorba resničnega dejanskega stanja, ki je natisnjena v vseh izvodih njegove knjige. Tega tri leta pozneje ne more več popraviti pojasnilo g. Antona Žaklja!

Dr. Jakob Kolarič namreč pisma, ki je bilo zares namenjeno generalu Rupniku, ne bi mogel nikdar izkoristiti za takšen komentar, kot ga je zlil proti Rupniku na osnovi pisma, poslanega generalu Andreju. Tako „surovo“ ga tudi mi ne ocenjujemo. Kljub temu, da podobnost obeh pisem sumljivo preseneča, je namreč razlika med obema na prvi pogled očitna.

Neglede na to, kaj je dr. Jakob Kolarič po „pomoti“ naredil, je general Leon Rupnik lahko še v onostranstvu zadovoljen in ponosen, da je škofovo voščilo „Hitlerjevemu vazalu“, ki je poleg drugih izdajalskih pregreh „zahteval ‘Ausbildung’ slovenskih domobrancev v Nemčiji“, silil na „prisego Hitlerju“ itd., itd., polno spoštovanja, zaupanja, iskrenosti in človeške topline; zahvala generalu Ivanu Prezlju-Andreju, ki seveda še zdaleč ni bil nikakšen „kolaboracionist“ — sicer ga Narodni odbor gotovo ne bi izbral za svojega komandanta slovenske narodne vojske — pa začuda uradno suha in hladna...

Samo še k zgodbi g. Antona Žaklja o tem, kako je škofovo zahvalno pismo generalu Andreju prišlo na dan, nekaj prav kratkih pripomb:

1. — Kakor je splošno znano zgodovinsko dejstvo, je zelo težko verjeti, da bi „v dneh okrog 7.—10. maja 1945“ že bil v Ločah ob Baškem jezeru kdorkoli izmed protikomunističnih beguncev iz Ljubljane, ki bi se povrh še celo „predstavil kot šofer generala Rupnika.“

2. — Kakor je bilo — ne samo na naših straneh — že objavljeno, generala Rupnika, ki je sicer omenjene dni že bil na Koroškem (seveda precej više gori, ne ob Baškem jezeru), tja ni pripeljal njegov šofer.

3. — Kakor je tudi že bilo objavljeno, šofer generala Rupnika ni bil noben „mlad fant“, ampak starejši gospod Filip Keršič, ki je menda še izza časov rajnkega Franca Jožefa — najprej s kočijo, potem pa z avtomobilom — prevažal vse oblastnike, ki so šli skozi ljubljansko vladno palačo — preko dr. Puca in dr. Natlačena — do generala Rupnika.

4. — Pa tudi Filip Keršič ni pripeljal generala Rupnika na Koroško. Kakor je tudi že bilo objavljeno, je general Rupnik vse vladne avtomobile (še celo cigarete!) prepustil Narodnemu odboru v Ljubljani in se odpeljal na Koroško v koloni. Tako je tudi Filip Keršič ostal v Ljubljani — ob avtomobilu, pripravljen, da bi vozil še kakšnega oblastnika Narodnega odbora, ki pa njegove službe ni sprejel, ampak mu je avto pred nosom odpeljal...

5. — G. Anton Žakelj je tudi čisto napačno „pozneje zvedel, da je bil šofer generala Rupnika Luka Milharčič.“ — Dobri Luka je, žal, tudi že med pokojnimi „pričami“; toda preživeli domobranci ne samo iz Ljubljane, ampak tudi „s terena“, kamor je tu in tam pripeljal poveljnika, vedo, da je Luka Milharčič bil šofer domobranskega štaba — konkretno polk. Franca Krenerja; po „prevratu“ pa je nekaj časa po Koroškem prevažal Narodni odbor — in končno s kamionom drva (poleg drugih stvari) v begunskem taborišču v Spittalu na Dravi.

6. — Če „sveženj pisem“, katerega je prosil skriti tisti „mlad fant“, ki se je „predstavil kot šofer generala Rupnika“ (kateri goljuf bi le to mogel biti?), sicer „ni bil iz arhiva generala Rupnika, ampak — morda — last Narodnega odbora ali koga drugega“, je pa le moral vsebovati druge, bolj važne dokumente, kot pa je zahvalno pismo za čestitke. Zato je zares pravi čudež, da je (tudi že pokojni) brat g. Antona Žaklja med „pismi, ki so se mu zdela važna“, odbral prav to škofovo zahvalo, — „druga pa zažgal...“

7. — Če g. prof. Janez Sever, kateremu je g. Anton Žakelj „po smrti (!) škofa Gregorija Rožmana pokazal njegovo pismo,“ „menda ni pogledal ovitka, na katerem je bil naslov: Gospodu komandantu JVD“, pa je zopet hudo težko sprejeti, da tudi še 15. novembra 1971, kakor tako zelo natančno citira dr. Jakob Kolarič v znameniti opombi 330 na str. 811 svoje knjige, ko je „— v dobri veri, da je bilo pismo namenjeno generalu Rupniku — poslal kopijo pisatelju škofovega življenjepisa“, ni opazil pravega naslovnika. Zakaj tudi kopijo ovitka je namreč tudi moral poslati dr. Jakobu Kolariču, ki na str. 396 svoje knjige sicer ne bi mogel citirati (na to kažejo narekovaji), da „se je škof Rožman ‘gospodu komandantu slovenske narodne vojske’ zahvalil za velikonočna voščila.“ Pa tudi v tem citatu je zopet začuda pomembna „pomota“: Namesto „komandant JVD“, dr. Jakob Kolarič že zopet „po pomoti“ citira — „komandantu slovenske narodne vojske“! Bila bi namreč prehuda amnezijska, če tudi g. prof. Janez Sever, ki pa je živel v Ljubljani, še 15. novembra 1971 ne bi vedel,

kaj so pomenile začetnice „JVD“ in bi jih dr. Jakobu Kolariču „pojasnil“ kot „slovenska narodna vojska“...

8. — Če se je „izvirnik pozneje nekam založil“ in ga je g. Anton Žakelj šele „pred kratkim našel“, da ga je lahko „pokazal nekomu, ki je takratne razmere bolje poznal in takoj ugotovil“, da se pismo „res ni nanašalo na generala Rupnika...“, ampak na generala Andreja (Ivana Prezlja), komandanta Jugoslovanske Vojske v Domovini“, kako da je že „pred več kot dvajset leti“ v nekem razgovoru z generalom Andrejem — komandantom JVD! — „omenil tisto pismo, pa on ni vedel zanj“...?

9. — Dne 3. 4. 1945, ko se je škof Rožman zahvaljeval „gospodu komandantu JVD“ za velikonočna voščila, časi v Ljubljani še niso bili prav nič „zmedeni“. Zato je zares zopet hudo čudno, da so čestitke generala Andreja lepo prišle do škofa, škofova zahvala pa na Koroško in v Cleveland, samo njen naslovnik je „možno“, kakor pravi g. Anton Žakelj, „sploh nikoli ni prejel“ — kljub temu, da se je o njej že „pred več kot dvajset leti“ razgovarjal...

Itđ. itđ. —

Tako močno, močno sumimo, da bo pojasnilo g. Antona Žaklja povzročilo le še več „pomot“...

Za konec bi radi samo še poprosili, naj nam g. Anton Žakelj verjame, da imamo tudi mi z ozirom na čast in dobro ime našega mučeniškega vrhovnega poveljnika prav tako čiste namene, kot on s svojim pojasnilom, in nas resnično boli, da se še 34 let po njegovi nasilni smrti in ob bližnji stoletnici njegovega rojstva moramo čistiti blato in gnoj, katerega grmadijo na njegov spomin ljudje, ki so vsaj že izza 3. maja 1941 (!) doprinesli premnogo k razmeram, kakršne so vladale pod tujo okupacijo še preden smo o generalu Léonu Rupniku v splošnem kaj vedeli, — pa je ravno on moral na škofov predlog do vratu pogreznjen v blato teh razmer reševati, kar se je sploh še rešiti dalo...

Da ne bo še z naše strani zopet „ostrin“, „surovosti“ itđ., obrnimo pojme! — Star slovenski pregovor pravi: Dobra beseda dobro mesto najde. Dr. Jakob Kolarič v svojem 3. delu življenjepisa blagopokojnega škofa neizbrisnega spomina dr. Gregorija Rožmana — za prvega med našimi vse-slovenskimi domobranskimi mučenci, ki so o pravem času in na pravem mestu vsemu svobodoljubnemu človeštvu sveta kazali pravo pot, ni našel dobre besede! —

Uredništvo

Urednik „Vestnika“ očitno ne misli popustiti. Zato nam je v št. 4-5-6 letošnjega letnika dal „dolžen odgovor“ na gradivo, ki smo ga priobčili v št. 3 našega glasila. Toda hudo bi se zmotili, če bi pričakovali, da je tudi v tem „dolžnem odgovoru“ le nakazal, da je prav dr. Jakob Kolarič v svoji knjigi uporabil „oster ali žaljiv ton“, kakršen je „lahko večkrat vzrok

nepotrebnega razdora“. Kje neki! Tudi v svojem „dolžnem odgovoru“ še z besedico ne omeni, da bi si dr. Jakob Kolarič sploh utegnil privoščiti „preoster, ali če hočete, neprimeren“ ton na račun našega pokojnega vrhovnega poveljnika. Nasprotno! Urednik Vestnika o tem sploh — „ne razglablja“! Njemu je važen samo „preoster, ali če hočete, neprimeren“ ton, ki ga je uporabil dr. Stanko Kociper, ko je šele odgovoril na blato, kakršnega je dr. Jakob Kolarič nagrmadil na pokojnega generala Rupnika. Ker se, nasprotno, izgublja po psevdofilozofskih, sofističnih zunanjih vejah, se tudi na tem mestu ne kanimo spuščati z njim v očitno neplodna razpravljanja. Da tudi tokrat ne ponatisnemo njegovega komentarja, je zares krivo pomanjkanje prostora. Saj smo prisiljeni trgati vse bolj pomembno gradivo naših sodelavcev, ki že mesece čaka na tisk. — Zato objavljamo samo dopis šifre J. P. — T. B., ki se ji je zdelo vredno, da se na temo Vestnikovega urednika še enkrat povrne. (Mimogrede: Je urednik Vestnika opazil, da je pod to šifro v našem glasilu izšla prva „preostra, ali če hočete, neprimer-na“ ocena dr. Kolaričeve knjige — še pred kritiko dr. Stan-ka Kocipra, ki vse svoje kolikortoliko pomembne — predvsem sporne — spise podpisuje s polnim imenom?) — Kot časnikar-ski kolegi bi si dovolili opozoriti urednika Vestnika samo na dve točki: 1) Izgovor, da „je v zadnjem trenutku zaradi teh-ničnih razlogov, pri lomljenju“ moralo izpasti prav Rupniko-vih 10 zapovedi slovenskega domobranca iz sicer dobesedno natisnjenega govora ppolk. Emila Cofa, je žaljiv za borce, ki naj bi jih Vestnik predstavljal, ker so končno vendarle tudi bili — domobranci. 2) Z ozirom na našo „izjavo na strani 66 (ma-rec 1979)“: Mi česa takšnega smo zmožni in nas ni tega prav nič sram. Naj pa še urednik Vestnika vsaj v zadevi dr. Jakoba Kolariča priobči podobno izjavo, ki zares „ne bo poglo-bila razdora“, temveč „jo bomo vsi moško in nezamerljivo pre-nesli“! — Op. ured.

Dasiravno sem mnenja, da se komaj spleča nadaljevati polemiko z revijo "Vestnik" o dr. Kolaričevi knjigi Škof Rožman III. del, je vendar potrebno, da z ozirom na njegov ponovni komentar v št. 4-5-6 odgovorim na tri stvari:

1. — Zakaj naj bi se pisec J. P. — T. B. skrival za šifro, ko pa v Vestniku tudi mrgoli črk; in tudi imena, kot npr. Aleš Gošar, nekam čudno zvene. — V zadnji številki Sija je izšel daljši članek o uporabi črk in psevdonimov in se g. urednik Vestnika lahko pouči.

2. — Urednik Vestnika še naprej plete svoje misli o neprimernem in žaljivem tonu kritike in o zmoti, ki naj bi „odlikovala“ pisatelja knjige.

Če bi dr. Jakob Kolarič v svoji knjigi pokazal, da zasleduje resnicoljubnost (resnico), potem dr. Stanku Kocipru sploh ne bi bilo potrebno pisati takšne svoje razprave, in kolikor ga poznamo, mu to ni bilo ne ljubo, ne lahko — prav zato, ker je pisec knjige iz „našega, to je protikomunističnega tabora“ — povrhu še cerkvenega, kar je najbolj žalostno.

3. — Kar se tiče ponarejenega bankovca: Ponarejeno je ponarejeno, pa naj se ponaredba tiče uboja, umora ali pa samo velikonočnega voščila. Nekomu vzeti dobro ime (Nemci pravijo Rufmord — torej umor!), je zlo dejanje, ki je v civiliziranih deželah po zakonu kaznivo. Uredniku se zdi voščilo premalenkostno, da bi se človek zato razburjal; zlohotno obrekovanje gen. Rupnika pa mu sploh ni omembe vredno. Bog z njim in z njegovo vestjo! —

Naj ob tej priliki tudi omenim, da je članek g. Aleša Gošarja „Junijske misli“ za slovensko srednješolsko mladino tako zmedeno napisan, kot da bi pisec danes prišel iz goše. Zakaj ni prebral gradiva, začetega v reviji Tabor septembra 1977. leta pod naslovom „Naše mladike“? Tako bi se poučil (prepričal), da slovenska srednješolska mladina bolje (dobro) ve, kaj je vzvišeni pomen ideje (ne, če ima Ljubljana podzemsko železnico, ali če je nima). —

J. P. — T. B.

Tema za razmišljanje:

Ne pozabite, da vam nevednost ne daje pravice govoriti, temveč vam nalaga dolžnost, da se objektivno poučite!

Msgr. José Miguel Medina, škof

San Salvador de Jujuy — Argentina

(La Nación, l. 110, št. 38641, Bs. As., 25. 6. 79)

Več ko je lažnikov, laže izveš resnico.

Slovenski pregovor

(Svobodna Slovenija, Bs. Aires, 10. 5. 1979)

NAŠE MLADIKE

Junijske misli naše srednješolske mladine

Leta 1941 so Nemci, Italijani in Madžari zasedli slovensko zemljo. Hoteli so Slovenijo čim prej potujčiti. Posebno Nemci, ki so takoj izgnali skoraj vse duhovnike in druge izobražence.

To je izrabila komunistična partija. Pod krinko osvobodilne vojne je začela s svojo revolucijo. Oznanjala je borbo proti okupatorju, pobijala pa je zavedne protikomunistične Slovence.

V obrambo so slovenski možje in fantje zbrali orožje, kjerkoli so ga mogli dobiti, in ustanovili „vaške straže“. Prav hrabro so se branili pred komunisti do leta 1943. Takrat pa je propadla Italija in italijanska vojska je pustila orožje komunistom. Tako so komunisti lahko premagali „vaške stražarje“, ki so se zatekli na grad Turjak. Kar jih komunisti niso pobili na Turjaku, so jih odvlekli v Kočevje in od tam v Jelendol, kjer so jih pokončili. Še danes imamo o teh pobojih žive priče.

V tem kritičnem trenutku je general Leon Rupnik ustanovil slovensko domobranstvo. Vsi preživeli fantje „vaških straž“ so se znova vrgli v boj proti brezboštvu in do leta 1945 s pogumom in odločnostjo praktično uničili „partizane“, kakor so se imenovali.

Druga svetovna vojna se je bližala h koncu in po sklepu velikih zaveznikov v Jalti so Jugoslavijo prodali komunizmu. Sovjetska vojska je vdrla v Jugoslavijo in postavila na oblast Tita.

Vsi domobranci in njihove družine so se morali umakniti v Avstrijo, v Vetrinje, od koder so potem Angleži vse vrnili nazaj v Jugoslavijo, kjer so jih komunisti zverinsko pomorili — vseh v boju nikdar premaganih domobrancev.

Umrli so junaki; mi pa moramo ostati zvesti njihovim idealom: Bog — Narod — Domovina.

Spis je opremljen z lepo alegorično vinjeto, ki je, žal, ne moremo reproducirati. — Op. ured.

V mesecu juniju se vsako leto spominjamo slovenskih domobrancev.

Padli so v borbi proti brezbožnemu komunizmu, zato, ker so verovali v Boga in ljubili svoj narod in svojo domovino. Zato so morali umreti. Branili so svoje žene, otroke in domove, ker so komunisti pomorili vse, kdor ni bil istih misli kot oni.

Po vojni so naši starši rajši zapustili svojo ljubljeno domovino, kot pa da bi živeli pod oblastjo ljudi, ki ne spoštujejo nobenih pravic. Tudi domobranci so morali zapustiti domovino. Potem pa se je zgodilo to, kar je nam popolnoma nerazumljivo. Vsi so bili vrnjeni in po hudem mučenju umorjeni. Med njimi je bilo tudi veliko duhovnikov in družinskih očetov.

Nikdar ne smemo tega pozabiti. Komunizem je vedno isti, nič se ne izpremeni. Povsod po svetu zahteva vedno novih žrtev, ker ne temelji na pravici in resnici, ampak na laži in nasilju.

Za nas mlade ima slovensko domobranstvo velik pomen. S svojim zgledom nam daje pogum in moč, da se bomo tudi mi borili proti komunizmu z vso odločnostjo, kjerkoli bomo živeli. Bili so v cvetu mladosti, kot danes mi; toda raje so umrli, kot da bi zatajili svoje ideale: Boga — Narod — Domovino.

Slava in čast njihovemu spominu!

PRVI IN DRUGI MAJ 1945. LETA

V rubriki „Za zgodovino“ objavlja „Tabor“ dnevnik dr. Stanka Kocipra pod naslovom „Usodni dnevi — usodni koraki“. V odstavku „1. maj 1945“ (št. 1/2-79) člankar točno opiše, kdo je sklical sejo nezadovoljnih domobranskih oficirjev, ki je začela ob 11.30 uri tega dne v sodnem odseku glavnega štaba in pravitko z vso podrobnostjo zapiše vse besede, ki so se tam izrekle in se nanašale na generala Rupnika.

Ker sta bila pred revolucijo inž. Škof — ki sem ga poznal kot izredno korektnega gospoda — in zdravnik dr. Grapar moja soseda in Grapar še posebej moj dober znanec, si kar ne morem predstavljati, da bi onadva bila zmožna takih podlih izrazov in grdih besed, ki jih v članku navaja g. Kociper.

V dnevnik se zapišejo spomini in ugotovitve določenega dne, zato bi bilo prav, če bi g. Kociper jasno povedal, kdo mu je dal (ozir. izdal) tako točne podatke o tem zborovanju — čeprav potem zapiše, da sta mu nekaj splošnega o tem povedala inž. Škof in dr. Czerny —, kdo mu je povedal vse tiste izraze in besede, ki so jih uporabljali tam zbrani domobranski častniki in kateri častniki so tako „grdo“ govorili, ker drugače postavi v slabo luč vse v članku imenovane gospode.

Ker so mi pred kratkim prišli v roke nekateri stari letniki „Vestnika“, sem iz radovednosti začel primerjati, kaj pove o isti stvari dr. Bajlec v članku „Gradivo k Vetrinju“ (št. 4-62), da bi tako dobil popolnejšo sliko o dogodkih v tistih dneh pred našim propadom, ki so mi bili neznan, ker sem bil pač „na terenu“.

V odstavku, ki se nanaša na 1. maj, omenja dr. Bajlec, da so se tega dne dopoldne pojavili v mestu letaki, ki so oznanjali splošno mobilizacijo in bili sopodpisani po nemškem generalu Rösenerju in gen. Rupniku, da je popoldne gen. Rupnik sklical predstavnike „nove generacije“ in jim pojasnil, da namerava ustanoviti nov Narodni odbor, kateremu bo on sam predsednik — čeprav potem do ustanovitve tega odbora ni prišlo — in da je zvečer tega dne gen. Rupnik govoril po radiu. „V svojem govoru je ostro napadel vse slovenske politike in posebej še NO... Naznanil je, da je vrhovni poveljnik domobrancev on..., takoj nato pa hudo napadel zapadne zaveznike, zlasti še Angleže.“

Dr. Kociper pa začne odstavek 1. maja s sejo nezadovoljnih oficirjev, ki sem jo zgoraj omenil in ki je verjetno bila posledica letakov o mobilizaciji, čeprav tega g. K. izrecno ne omeni. Sporoča nato, da je gen. Rupnik pozno popoldne, potem, ko mu je inž. Škof sporočil, kaj se je razpravljalo na sestanku v sodnem odseku, sklical sestanek oficirjev. Omenja „pobalinsko“ obnašanje nekaterih mladih oficirjev, „ki jih je Krener pripeljal

k prezidentu očitno samo zato, da so delali — razpoloženje...“ in zaključil dan s tem, da je zaprosil šefa tiskovnega urada, naj išče med napredniki (!?) krogi ljudi za razširjeni Narodni odbor.

Pod 2. maj postavi dr. Bajlec sestanek domobranskih oficirjev, ki ga je sklical gen. Rupnik. „Domobranski oficirji... so sestavili posebno spomenico, kjer je bilo rečeno, da se zahvaljujejo gen. Rupniku za vso doseženo skrb za domobrance, sedaj pa da se s svojimi edinicami stavi na razpolago NO... Ko je Rupnik spomenico prebral (kdo mu jo je prinesel??), je dal takoj nujno sklicati k sebi vse podpisnike... Rupnik jih je v ostrem tonu vprašal, če vedo kaj so podpisali. Če se zavedajo, da pomeni njihovo dejanje uničenje domobranstva... Med Rupnikovim govorom... je tam navzoči dr. Kociper stalno dvigal slušalko telefona, ki je kar naprej in naprej zvonil,“ ter javljal gen. Rupniku, da so vsi domobranski oddelki na njegovi strani. V nadaljevanju pravi dr. Bajlec: „Zgodilo se je vendar, da je vse skupaj, Rupnikov nastop in govor in telefonska sporočila, povzročilo pri oficirjih nemalo zmede. Nekateri so takoj tam stopili pred Rupnika in izjavili, da svoje podpise na spomenici preklicujejo in je dejansko več oficirjev takoj prečrtalo svoje podpise na spomenici... Oficirji so zapustili Rupnikov kabinet needini...“

G. Kociper ima pod 2. majem („Tabor“ št. 3 in 4/5-79) veliko več dogodkov. „...okrog druge ure zjutraj je general Rösener... narekoval posebno povelje, s katerim je razpustil nemški organizacijski štab in prepustil samostojno vrhovno poveljstvo nad slovenskim domobranstvom generalu Rupniku. Tako je nastala prva samostojna slovenska narodna vojska in gen. Rupnik... je bil njen prvi poveljnik!“ pravi g. K. in potem nadaljuje, da je gen. Rupnik ob 8. uri zjutraj poklical v vladno palačo člane dosedanjega domobranskega organizacijskega štaba: polk. Krenerja, ppolk. Vizjaka in stot. Drčarja. „Pri navzočih general ni bil deležen nobenega razumevanja. Sprejeli so novico o samostojnosti domobranstva in njega preorganizaciji povsem skeptično.“ Pod črto je potem razloženo, zakaj so bili taki: Imeli so zagotovljene čine pri NO. „Ker se je bližala ura, za katero je gen. Rösener povabil novo samostojno slovensko domobransko poveljstvo v svoj štab, je gen. Rupnik sestanek končal... Kmalu nato sem gen. Rupnika spremljal na konferenco... Gen. Rösener je slovenskim častnikom prebral povelje o razpustu nemškega organizacijskega štaba.“

Zanimivo je to razkritje g. Kocipra in ker potem na 86. strani ponovi, da je prezident „na vojnem posvetu z vodilnimi slovenskimi častniki pri generalu Rösenerju,“ me v resnici zanima, kateri so bili ti častniki, ki bi ob že imenovanem domobranskem štabu, bili tudi „vodilni“ slovenski častniki ozir. kateri naj bi bili tisti, ki so sestavljali „novo samostojno slovensko domobransko poveljstvo“. Ker je bil g. K. prisoten na sestanku, bi ga prosil, da imenoma navede te častnike.

Nekako ob pol 12. uri so prišli v vladno palačo trije odposlanci NO, počakali prezidenta in potem skupno sestavili pismo na nemškega generala s prošnjo, „da nam omogoči izvedbo naših načrtov“. Po kosilu je gen.

Rupnik to prošnjo odnesel gen. Rösenerju, „ki pa je rekel, da je to premalo in da naj NO zapiše zahteve, ki jih bo poslal na nadrejeno mesto.“ Ta trojica (msgr. Škrbec, dr. Basaj in dr. Zajec) pa je izginila in jih ni bilo mogoče več najti.

Okrog 17. ure je „v razsežno prezidentovo delovno sobo zopet navela truma oficirjev.“ Prinesli so mu spomenico, ki je „zahtevala takojšnjo predajo vse oblasti Narodnemu odboru in ni priznavala njegovega (Rupnikovega) vrhovnega poveljstva“. Po Rupnikovem govoru nastane spor med navzočimi oficirji in mnogi začno črtati svoje podpise na spomenici. „Kakšno uro pozneje je polk. Krener (ki ga na sestanku ni bilo) z vso odločnostjo samemu prezidentu zatrjeval, da on sploh nima zveze z NO.“

„Okrog 8. ure zvečer so se zbrali pri prezidentu nekateri gospodje, s katerimi je hotel govoriti v smislu razširitve Narodnega odboru.“ Sestanek je ostal brez uspeha, ker so zbrani zaradi strankarske discipline odklonili sodelovanje. „S tega sestanka se je gen. Rupnik odpeljal naravnost v radijski studio, kjer je ob 9 zvečer v svojstvu vrhovnega poveljnika spregovoril narodu v usodni uri...“ Ker g. K. ne pove vsebine tega govora, zato ne morem vedeti, če so trditve dr. Bajleca o tem govoru točne in resnične.

Iz tega zgoščenega opisa dogodkov 1. in 2. maja 1945, ki sta jih tako dr. Bajlec kot dr. Kociper na široko opisala, se razvidi, da se je dr. Bajlec hudo zmotil, ko je postavil na 1. maj zborovanje politikov „nove generacije“ in govor gen. Rupnika, ki tega dne še ni bil vrhovni poveljnik domobranstva. Zanimivo pa je, da dr. Bajlec prav nič ne ve za sestanek domobranskih oficirjev v sodnem odseku, čeprav je bila prav njemu poverjena zveza z vojaškimi krogi in prav tako ne omenja sestanka, ki ga je isti dan imel gen. Rupnik z domobranskimi oficirji.

Končam ta članek, v katerem sem zaprosil g. Kocipra za razna pojasnila, z osebno pripombo. Dr. Bajlec pravi v svojih spominih na 85. strani: „NO je hotel točno vedeti, kateri oficirji so pripravljeni iti z NO v vsakem slučaju, tudi mimo Rupnika, ali proti njegovi volji. Hoteli smo, da vsak posamezni oficir sporoči to nam direktno...“ To „tipanje“ NO se je moralo začeti precej pred 1. majem, vendar pa do mene na Igu niso prišli odposlanci NO. Mogoče sem bil „predaleč“! (11 km od Ljubljane) ali mi pa niso zaupali, ker so mogoče slutili, da zaradi prepovedi določene pesmi in zaradi izpremembe domobranskega vojaškega pozdrava — kar se je verjetno moralo razvedeti — nisem bil več na „jugoslovanski“ liniji, na kateri so bili oni pri NO.

Maja 1979

Buda Stane

Če še komu izmed naših bralcev niso dovolj jasne stvari, katere omenja sobojevnik g. Stane Buda iz gradiva, ki smo ga za zgodovino doprinesli mi, ga prosimo, da stvarino ponovno in bolj pozorno prebere. Vse ostalo je zadeva bodočega zgodovinarja, ki ne bo razpolagal samo s kratkimi sprotnimi zapiski v dnevniku dr. Stanka Kocipra in rekonstrukcijami dr. Franca Bajleca, kakršne je naredil 17 let pozneje. — Op. ured.

OBVESTILO

Ramos Mejía, 19. junija 1979

Spoštovana
uprava revije "Tabor"
Igualdad 1110
JOSE LEON SUAREZ

Na občnem zboru naše zadruga SLOGA je bilo ponovno sklenjeno, da ponudimo vsem našim publikacijam ter organizacijam možnost, da naročniki listov oz. člani organizacij plačujejo svoje letne obveznosti naravnost preko naše pisarne.

Mnogi Vaši naročniki so tudi udje naše zadruga in bi z navadnim sporočilom, ali celo zgolj telefonskim klicem mogli naročiti plačilo svojih obveznosti. Poleg naročnine in članarine spadajo v to področje tudi darila našim dobrodelnim in javnim ustanovam. SLOGA nudi to svojo pomoč brezplačno tako za Vaše naročnike, kakor tudi za Vas.

Če se želite tega našega sodelovanja poslužiti, ni treba drugega, kakor da nam sporočite letno naročnino, da pošljete provizorična potrdila ter da to olajšavo sporočite v svojem glasilu. Pisarna SLOGE bo izdala začasno potrdilo, katerega kopijo skupaj z denarnim zneskom boste prejeli v teku enega tedna po prejemu plačila. Možno pa je tudi s temi plačili v naši zadrugi odpreti račun, kakor praktično z nekaterimi našimi organizacijami tudi že posluujemo, in v tem primeru bi dospeli denar bil vložen in obrestovan, dokler ga pač ne želite dvigniti.

V upanju, da gre za zamisel, ki bi prihranila Vašim naročnikom čas, prihranila pa posle tudi Vam samim, Vas pristrčno pozdravljamo!

KREDITNA ZADRUGA SLOGA Z O. Z.

Marjan Loboda — poslovodja

Ko se našemu slovenskemu denarnemu zavodu toplo zahvaljujemo za gornjo ponudbo, prosimo naše člane, bralce in somišljenike, da se te možnosti pridno poslužujejo in preko Kreditne zadruga SLOGA z o. z. poravnavaajo naročnino za našo revijo in članarino, kakor tudi darujejo za Zavetišče dr. Gregorija Rožmana, invalide in tiskovni sklad. Prosimo samo, da pri vsakokratnem vplačilu naznačijo točno in brez vsakršne možne pomote, za kateri namen je izvršeno. — Op. ured.

NAŠI MOŽJE

Jože Grabnar bo obhajal svoj 70. dan rojstva 29. avgusta 1979.

Našemu društvenemu odborniku in poverjeniku Tabora za kraj Hae-do, Ramos Mejía, k njegovemu življenjskemu jubileju čestitamo in mu želimo, da bi ga Bog ohranil med nami še mnogo, mnogo let.

V mesecu maju in juniju gredo naši spomini nazaj v tisto nesrečno leto 1945, ko je slovenski narod doživel svojo največjo tragedijo in bil pahnjen v novo suženjstvo. V prvih junijskih dneh tistega nesrečnega leta so bili pomorjeni tisoči, ki so po zvijači in sramotni izdaji bili predani komunističnim rabljem iz Vetrinja. Tisoči onih, ki niso dosegli begunstva, so doma bili izpostavljeni isti usodi in zopet drugi tisoči so romali v zapore in koncentracijska taborišča novih tiranov.

So ljudje, ki hočejo, da bi popolnoma pozabili na vse to, kot da se nikoli ni zgodilo. Spet drugi govore: „Pustimo mrtve pri miru in nehajmo že razpavljati o teh in drugih dogodkih preteklosti!“ — Bratje, ne tako! Kajti, če bi tako govorili in soglašali s takim mišljenjem, potem nismo vredni sinovi svojega naroda. Vsak človek in vsak narod ima ne le pravico pač pa dolžnost, da se spominja pokojnih, da brani njihovo dobro ime in da skazuje spoštovanje njihovemu spominu. To pa je tudi naša krščanska dolžnost. In kdo, če ne pomorjeni sinovi našega trpečega naroda, zasluži, da jih spoštujemo in da zanamskim rodovom ohranimo spomin o njihovem junaštvu, njihovih delih in njihovi strašni smrti.

Komunisti poveljujejo svoje laži-junake, postavljajo jim spomenike, pišejo o njih in poveljujejo njihova laži-junaštva. Na prave borce, na one, ki so se borili za resnično svobodo slovenskega naroda, pa nenehno mečejo blato in pljunke. Bratje, kdo če ne mi, ki smo te junake poznali, smo dolžni, ne le spominjati se jih, pač pa jih obrisati pljunkov in blata, s katerim jih obmetavajo komunisti že 34 let? Kdo če ne mi, smo dolžni njihovo junaštvo zabeležiti in delovati na tem, da bo nekoč v analih slovenske narodne zgodovine zapisana vsa resnica in dano priznanje našim junaškim, nikdar premaganim junakom?

Da, nikdar niso bili premagani, bili pa so izdani, preverani in zločinsko pomorjeni. Njih duh pa mora živeti; in to, prav to je naloga naše organizacije. Komunisti se ne boje teh borcev nič več, kajti njih zemeljski ostanki so strohnili po kraških jamah; boje se njihovega duha, ideje, ki počasi, toda nenehno izpodkopava njihov sistem in odkriva njihove laži. Kot kapljica, ki nenehno pada na kamen v teku časa izdolbe luknjico v kamnu; ne s silo, pač pa zaradi vztrajnega padanja (gut cavat lapidem non vi sed semper cadendum); tako bo nekoč ideja naših padlih izpodkopala komunistični sistem, seveda, če bo ta ideja ostala nenehno živa in močna.

Junija meseca leta 1945 je bilo prelite mnogo krvi in tudi krvi našega naroda. O, kako je tedaj bolelo, ko smo zvedeli o strašni usodi naših domobrancev, ki so umirali brez sodbe in s svojo krvjo namakali našo zemljo. Padli so tisti, na katerih je naš narod gradil toliko upanja na lepšo bodočnost.

Trdno smo prepričani, da ta kri ni bila prelita zaman. Ta kri je poroštvo naše bodočnosti. Ta kri bo prinesla našemu narodu vstajenje, ne smrt; osvobojenje, ne suženjstvo. Naši soborci so doprinesli svoj delež; dali so narodu vse, kar so imeli — svoja življenja. Sedaj pa je vrsta na nas. Zato proč z malodušjem, proč z govorjenjem o pozabi na te naše velike žrtve, proč z omahovanjem! Naša je sedaj dolžnost ne le, da se spominjamo naših pomorjenih bratov, pač pa, da živo ohranjamo in gojimo tisto sveto idejo zaradi katere so oni šli v boj in v tem velikanskem boju darovali svoje življenje Bogu narodu in domovini.

Mesec junij je torej mesec naših spominov, čas naših javnih manifestacij v spomin na pomorjene. Udeležujmo se jih in na teh proslavah sklenimo, da bomo vsak po svojih močeh delovali za ohranitev idej in idealov naših pomorjenih. Ako bo vsak od nas storil svojo dolžnost in živel v tem smislu, potem bodimo trdno prepričani, da bo ideja resnice izpodkopala suženjski režim, v katerega je naš narod ukovan. Ne pozabimo, da je smrt deset in več tisočev velika rana na narodnem telesu! Če se komu zdi, da to morda ni tako grozna številka, potem primerjajte: deset tisoč v primeri s številom Slovencev pomeni za Slovenijo toliko, kot danes v ZDA en milijon. Le pomislite, kaj bi rekli v ZDA, če bi samozvani krvniki v enem mesecu pomorili en milijon mladih fantov, ki služijo vojake! Žalost bi zalila ves ameriški narod in ves narod bi to bridko občutil. Kdo more torej še kritizirati, če po tolikih letih še vedno žalujemo mi in z ljubeznijo mislimo na naše pobite brate. Vsako leto moramo obhajati to obletnico s spoštovanjem in z duhom in oznanjati moramo nenehno o strašnih krivicah, ki so se in se še dogajajo našemu narodu, in izpričevati moramo nenehno resnico o naših mučencih!

O, le pomislimo nanje, ne le v tem mesecu, pač pa pogosto, saj je njihova prelita kri edino poroštvo za vstajenje našega naroda!

Za glavni odbor
France Grum

DSPB TABOR CLEVELAND

Kakor druga leta, je tudi letos Tabor, društvo slovenskih protikomunističnih borcev, v Clevelandu dostojno priredilo spominsko proslavo pobitim domobrancem in ostalim protikomunistom, ki so bili žrtve zločina partijcev — komunistov v Sloveniji po končani vojni.

Proslava je začela v soboto 16. junija 1979. Lepo vreme je pripomoglo, da se je že v soboto zvečer zbralo veliko število protikomunistov na slovenski Pristavi — Orlovem vrhu. Spominska kapelica Orlovega vrha je bila za to priliko lepo razsvetljena in množica ljudi je prihajala do nje, kjer je prižigala svečke v njih spomin. V pozni uri je ljudstvo skupno z duhovnikom zbrano molilo rožni venec.

Slovesno je plapolala slovenska trobojnica in v njej je bil duh slovenskega domobranca. Orlov vrh — spomenik slovenskega domobranstva je tako že v soboto dostojno počastil padle junake.

Nedelja, 17. junija 1979

Že v zgodnjih urah se je zaslila na Pristavi pesem naših junakov domobrancev. Vrstile so se pesem za pesmijo, ki so tako oznanjale vstajenje narave. Ob zvokih domobrantskih koračnic se je pripeljala iz Clevelanda spominska avtomobilska kolona. Zbirale so se množice ne samo iz Clevelanda, pač pa tudi iz drugih bolj oddaljenih krajev, kakor tudi iz Kanade, da so čim bolj počastili spomin na najboljše sinove slovenskega naroda, ki jih je slovenski komunist po končani vojni poklal in zmetal v jame kot klavno živino — in to brez vsake sodbe.

Ob 10.30 je pristopil k oltarju č. g. Vladimir Kozina v spremstvu duhovnika — poljskega rodu, da je daroval sv. mašo za pokojne domobrante in ostale pobite protikomuniste.

Duhovnik poljske krvi deluje v Clevelandu v predelu, kjer živi večje število slovenskih rojakov in se uči slovenščine.

Č. g. Kozina se je pri pridigi lepo spomnil vseh žrtev in je njegov govor objavljen posebej.

Po kosilu so bile še pete litanije.

Tako so se Taborjani iz Clevelanda častno spomnili in počastili svoje najdražje, kakor tudi vrhovnega poveljnika generala Leona Rupnika.
NEHAJMO S TEM!

Cleveland, junij 1979

Naša organizacija si ni nikdar lastila monopola nad proslavljanjem vetrinske tragedije. Zato se nam zdi popolnoma neumestno javkanje, ki ga slišimo leto za letom, zlasti v Clevelandu, zakaj ne bi mogla biti ena sama proslava, ena sama maša itd.

Slovensko domobranstvo je bilo in je last vsega slovenskega naroda. Zato ima vsaka organizacija, TUDI NAŠA, pravico, da se jih spominja na način, ki se njej zdi najbolj primeren. Isto velja tudi za vse druge organizacije. V Clevelandu se nam zdi najbolj primeren način počastitve njihovega spomina z mašo na slovenski Pristavi na Orlovem vrhu, kjer vendar stoji spominska kapelica, ki je bila zgrajena izrecno v NJIHOV SPOMIN. Zato bomo tudi v bodoče pri tej kapelici obhajali njihov spomin, pri tem pa iskreno in hvaležno sprejeli vsakogar, ki se nam bo pridružil.

Tako bo tudi ostalo, dokler ne bodo razni dobronamerni „mirotvorci“ prišli na dan z nekim logičnim razlogom, zakaj se slovenskih domobrancev v Clevelandu ne smemo spominjati pred kapelico, ki je bila postavljena njim v spomin! Vse dotlej pa bomo smatrali, da ima vse to govorjenje o eni sami proslavi čisto določene — POLITIČNE — namene, ki nimajo s počastitvijo domobrancev nič skupnega!

Odbor "Tabor" DSPB, Cleveland

Je že precej časa, ko nismo objavili v Taboru novic o Zavetišču, zato bomo tokrat objavili nekatere važnejše.

Na cvetno nedeljo 8. aprila 1979 je bila sv. maša v Zavetišču, kot druga leta. Za to priliko je bil povabljen č. g. Jože Guštin, da je za svojo 60-letnico daroval sv. mašo v zavetiščnih prostorih. Pi pridigi je pohvalil trud in požrtvovalnost zavetišnega odbora in dobrotnike, ki so pripomogli do dosedanjega uspeha te socialne ustanove, ki so kljub nerazumevanju mnogih vztrajali in dosegli zavidljive uspehe. Po sv. maši je bilo skupno kosilo, na katerem se je zbralo okrog 100 oseb. Ob zaključku kosila je spregovoril g. Ivan Korošec ter čestital č. g. Jožetu Guštinu k njegovi 60-letnici, gospa Lina Matičičeva mu je izročila slovenski šopek. Slavljenec se je zahvalil za pozornost in čestitke, kakor tudi za torto, ki so mu jo ob tej priliki izročili.

Dne 23. maja 1979 je umrl v Zavetišču, kjer je živel, g. Tone Hreščak, star 56 let. Pokojni je bil primorski rojak. Kakih šest let se je zdravil po raznih bolnišnicah in ker po zdravljenju ni imel strehe, je bil sprejet v Zavetišče, kjer se mu je dala streha in oskrba brezplačno, ker je bil brez vsakih sredstev in sorodstva. Kljub temu, da ni imel ničesar, je bil dostojno pokopan in mu je pogrebne molitve opravil dr. Alojzij Starc.

Dne 27. maja 1979 se je vršil redni letni občni zbor Zavetišča v Slovenski hiši na R. L. Falcón za poslovno dobo od 1. 3. 1978 do 28. 2. 1979. Poročila so podali: predsednik Matevž Potočnik, tajnik Jože Žerovnik in blagajnik Vencelj Dolenc. Sklenjeno je bilo, da se takoj začne z dokončanjem prvega nadstropja; saj je delno že na razpolago denar, kar je bilo razvidno iz blagajniškega poročila. V minuli poslovni dobi so umrli štirje člani, eden je odstopil, pristopilo pa jih je osem in je tako sedaj 220 članov. Predložena je bila odborova lista z malimi spremembami pri namestitvikih odbornikov, v katere so se vključile sledeče gospe: Tinca Oblak, Puhek Ivanka in Podlogar Marija. Občni zbor je tudi odobril novo članarino, ki znaša 500 pesov mesečno, oziroma 6.000 letno.

Zveza borcev Tabor je podprla Zavetišče s tem, da je podarila že lepo število domobraskih plošč, ki so bile izdelane v ZDA in gre ves izkupiček v zavetiščno blagajno. Izgledi so, da jih bodo še poslali za isti namen. Zavetiščni odbor se iskreno zahvaljuje Zvezi Tabor za to plemenito gesto.

Zunanja politika ZDA včeraj in danes

Nekdo, ki je po več kot 30 letih zopet pogledal na zemljevid, da bi ugotovil, kaj se je v preteklih desetletjih spremenilo na svetu, bo seveda ves začuden strmel vanj in se spraševal po vzrokih, ki so dovedli do take globoke geopolitične preobrazbe sveta.

Od nekdaj je veljalo pravilo, da zunanja politika močno vpliva na razvoj notranje; končno so vse te velike spremembe na svetu po drugi svetovni vojni posledice ponesrečene Jaltske konference izza 1945 na škodo zahoda.

Kako vse lepše in pametneje bi bilo, ako bi Angloameričani po zlomu Nemčije zbrali okrog sebe vse zdrave sile ter skupaj s temi obračunali s komunizmom; pa tega koraka, žal, niso storili, ker so bili že takrat pokvarjeni in duševni reveži.

Sedaj bi oboroženi spopad med vzhodom in zahodom gotovo prinesel hud poraz zahodu. Danes Sovjetska zveza razpolaga z obilico najmodernejšega orožja na suhem, v zraku in na morjih; zlasti tu so Sovjeti uspeli zgraditi po pičlih dvajsetih letih mogočno vojno mornarico, kakor to ugotavlja D. Fairhall v svoji knjigi *Russian Sea Power*. Med drugimi zanimivostmi avtor omenja tudi sovjetske manevre svetovnega obsega v vseh treh oceanih istočasno, ki so se vršili v maju 1975. Pri teh je sodelovalo približno 200 ladij, 100 podmornic in letalstvo z oporišči na zemlji.

Vse to se je dogajalo komaj nekaj let po smrti ameriškega predsednika J. F. Kennedyja, kateri je ob neki priliki prerokoval zmago tistemu, ki bo gospodoval na oceanih in morjih.

Osemnajstega junija t. l. sta se sestala na Dunaju, tam kjer se je tudi v preteklih stoletjih večkrat kovala usoda narodov, Carter in Brežnjev ter ob navzočnosti številnih civilnih in vojaških osebnosti podpisala obširen dokument zgodovinskega pomena Salt II (leta 1972 je bil podpisan Salt I), kar pomeni omejitev strateškega orožja med obema velesilama; kot je to že običajno, se ob takih prilikah ne skopari z navdušenimi nagovori, zdravicami; pa tudi poljubi in objemi pridejo v poštev. Tokrat sta oba sopodpisnika vsaj na papirju odvrnila razdejanje, ki preti človeštvu in svetu in kočno slovesno pribila, da je ta korak pomenil višek obojestranskih naporov za preprečitev uničevalnega orožja.

Vendar je opozicija Carterjeve vlade mnenja, da Sovjeti ne bodo spoštovali pogodbe na Dunaju, ampak da bodo tudi v bodoče nadaljevali z oborožitveno tekmo, katero je po mnenju ameriških strokovnjakov težko nadzorovati. Kdor komunizem in komuniste le malo pozna, ne verjame v njihove obljube in obveznosti, četudi so jih podpisali oni sami.

Res je, da so med drugo svetovno vojno in še nekaj let po tej bile

oči vseh narodov uprte v ZDA, ker so v teh gledale učiteljico demokracije in svobode, pa tudi deželo blagostanja, o katerem so sanjali vsi narodi Evrope, ki so doživeli razdejanje in revščino medvojnih let. Kmalu je prišlo do razočaranja trpečih narodov, zlasti po dogodkih na Madžarskem, pozneje na češkoslovaškem. Tedaj so ljudje prišli do spoznanja, da je bila njih zagledanost v ZDA prava optična prevara.

Nekoč je general Eisenhower izjavil, da je jugovzhodna Azija središče ameriških interesov na tem delu sveta in da ga bodo ZDA branile in ohranile za vsako ceno; komaj nekaj let potem je postala jugovzhodna Azija z Vietnamom na čelu središče sovjetskih interesov proti Kitajski ekspanzivnosti in tak bo ostal tudi v bodoče.

V Afriki je kmalu v povojnih letih nastalo nekaj desetih novih držav in državic, a je velika večina teh pod vplivom Moskve; celo stara Abesinija, katera je še nekaj let nazaj tvorila zahodni blok, je po aretaciji in usmrnitvi Haile Selasija prišla v oblast komunizma; in končno nič manj stara Perzija je v začetku t. l. po izgonu dolgo let vladnja šaha postala Islamska republika, ki v svojem sovražnem razpoloženju do ZDA tem ne privoščiči več vojaških oporišč in petroleja.

Kako boleče so te ugotovitve 34 let potem, ko smo tudi mi Slovenci z ostalimi narodi Evrope doživeli grenka razočaranja nad zapadnimi zavezniki! Vendar se navzlic vsem grenkobam, ki smo jih doživeli, in visokem krvnem davku, ki smo ga morali plačati, se še vedno najdejo ljudje med nami, ki nenehno brenkajo na močno obrabljene strune, kako škodljiva je bila vera „nekaterih Slovencev v nemško zmago (v njo ni nihče veroval in je tudi ni želel) samo zato, da bi opravičili svojo zatelebanost v angloameriško zmago, katero je, kot so potrdili poznejši dogodki, nam Slovincem prinesla nasilno smrt tisočev, našo Slovenijo pa pahnila v ječo komunizma.

Vrnil se bom

In vrnil se bom k tebi, mati,
v preprosti krsti bo razpelo
spomladi vse bo zadehtelo
in polja bodo prti zlati.

S teboj prinesel bom spomine
teh dolgih let pekla, čakanja,
a ti boš rekla, sin moj sanja
pozdrave daljne domovine.

V nočeh ne spim, le mislim nate,
kako pri tebi bom ves nem in tih,
vendar boš slišala moj sladki vzdih,
ker našel sestre sem in brate.

MAKS SKARLOVNIK — umrl

Dne 2. aprila 1979 nas je za vedno zapustil član zavetišča dr. Gregorija Rožmana — oče petih otrok g. Maks Skarlovnik.

Rodil se je 16. septembra 1926 v vasi Paka na Pohorju, župnija Vitanje. Vojna, v katero je bila naša domovina potegnjena, ni prizanesla niti mladoletnemu Maksu. Ni imel še 17 let, ko so ga Nemci prisilno mobilizirali v svoj „Arbeitsdienst“ in odpeljali v Nemčijo. Po nekaj mesecih vežbanja v tej delovni organizaciji so ga poslali na fronto v Francijo, kjer je bil zajet in poslan ka-

sneje v Italijo. Iz Italije se tudi on ni hotel več vrniti v domovino, dasi je imel doma še starše ter tri brate in dve sestre. Sedaj se je srečal v onostranstvu s starši in sestro, ko mu ni bilo na tem svetu dano snidenje na zelenem Pohorju.

Ko se je odprla pot v Argentino, se je tudi on odločil za to deželo, kot veliko njegovih prijateljev iz vojske. Tukaj se je najprej zaposlil v tekstilni tovarni, kasneje se je pa odločil za brivca. Priden, kot je bil, se je po letih trdega dela le osamosvojil in je odprl svoj lastni brivski salon na cesti Drysdale 5645 v Carapachayu. Leta 1957 se je poročil z gđc. Anico Tomaževič. Bog je zakon blagoslovil in jima dal pet otrok. Najstarejši je sin Maks, za tem hčerke: Ani, Helena in Marija ter najmlajši Jani.

Z Maksovo boleznijo je bilo takole: Dne 5. februarja 1979 zjutraj je imel hud napad možganske kapi. Ostal je hrom na pol telesa in tudi ni mogel nič govoriti. Takoj so ga prepeljali v nemško bolnišnico v mesto in zdravniki so mu vnaprej dali zelo malo upanja za ozdravljenje; toda po treh tednih zdravljenja v bolnišnici se mu je začelo obračati na bolje. Začel je zopet govoriti in je tudi že hodil normalno. Bil je že tako dober in pri moči, da so mu zdravniki obljubili, da bo po nekaj dnevih lahko zapustil bolnišnico in šel domov. Bil je nepopisno vesel te novice in je komaj čakal, kdaj bo zopet doma pri svojih. Toda Bog ga je hotel imeti drugje. V nedeljo 18. marca je po kosilu dobil ponovni napad, od katerega se ni več opomogel. Po tem napadu je bil vsak dan vidno slabši. Ves čas bolezni ga je obiskoval in mu prinašal sv. popotnico v bolnišnico, kadar je to želel, njegov prijatelj č. g. salezijanski duhovnik Martin Štuhec. Bil je skoraj do zadnjega pri zavesti.

Umrli je 2. aprila malo pred sedmo uro zjutraj. Na mrtvaškem odru je ležal v svojem briyskem salonu in je bil naslednji dan pokopan s sv. mašo na pokopališču Oliyos.

Njegovi družini in sorodnikom tudi revija Tabor izreka globoko sožalje; člani zavetišča bomo pokojnika ohranili v lepem spominu!

Po daljši bolezni je umrl v starosti 55 let Jože Cestnik v Ramos Mejía, Argentina, dne 9. junija 1977. Naslednji dan je bil pokopan na pokopališču Villegas, San Justo.

Jože Cestnik je bil štajerski rojak in se je kot begunec uvrstil v domobranske vrste.

Pokojnika bomo ohranili v dobrem spominu.

Sorodstvu naše iskreno sožalje.

IZ PISEM

30. maja 1979

Dragi gospod Tone!

Gotovo se boste začudili nad temi vrstami pisma od človeka, ki se Vam prvič oglašja po tolikih letih zdomskega življenja. Namenil sem se, da Vam prav iz srca čestitam nad vsemi poročili in oglasi v „Taboru“, nad vsemi zgodovinskimi podatki in razkrinkavanji med tolovaji današnjega časa. Je napor in odgovornost nad vsemi temi deli, kar se piše v njem, pa tudi velikokrat silno nehvaležno delo pred gotovimi elementi; pa vendar vztrajate že leta in leta v nepopustljivosti in odločnosti. Tega želé vsi naši padli boreci; in to od vseh nas, ki smo ostali po božji milosti pri življenju.

Veliko jih je že, ki so odpotovali na oni svet, precej je pa tudi takih, ki so se odtujili od vsega tega — tako vzvišenega dela zaradi komodnosti, v kateri se nahajajo, ali pa opreznosti pred temi zlodeji, ki povsod razširjajo svoj vpliv na najrazličnejši satanski način. In če se ne bo poudarila resnica temu svetu po tistih, ki imajo vso pravičo in dolžnost, da jo razjasnijo, le kdo jo bo uvrstil v zgodovino za bodoče rodove? Vi ne veste, kako velik apostolat vršite s tem! Kolikokrat uporabljam še jaz marsikatero vrstico te brošure v mojih razgovorih z ljudmi; in to še prav posebno v času turizma, ko pride nešteto ljudi iz vseh slojev v te kraje.

Hudiču so šteti dnevi — in to po božji zamisli — v ysem, kar izvaja potem svojih „priležnikov“ na tej zemeljski obli, pa vendar pričakuje od nas vseh sam Bog, da mu v ysem pripomoremo do tega, saj nas je prav zato pridržal pri življenju. Bi bil res pravi zločin, da bi se ne zganili za ta tako važen apostolat. Smo žive priče, kaj vse se je dogajalo tista leta v naši domovini. Je bil res pravi strašoten ples pod taktirko največjega

mojstra zla, ki se mu pravi Satan; z najrazličnejšimi obsedenci slovenske krvi, ki so se mu prodali, je došel do cilja; seveda predvsem zaradi brezobzirnega cinizma zahodnjakov, ki so bili večji leta nazaj ustvariti neke vrste ideologijo, ki bi bila zmožna iztrebiti slovensko kri iz površja Evrope.

Kako jasno so podana najrazličnejša doživetja tistih časov od sodelavcev te brošure — pa naj bo to že od vsega početka. Simbol naše borbe ne sme zamreti, mora pronicati v vrste naše mladine, da bo tako vzevel nekoč nov dan svobode v domovini, podprt od vseh raztresenih Slovencev pa svetu, zjeklenelih v idealih svojih staršev.

Do kakšne jasnosti se pride v poročilu zadnjega „Tabora“ glede proslulega Kardelja, ki je praktično taval zadnje leto v ovčjem oblačilu, in ki je izgledal, kot da bi bil res osvoboditelj nekega naroda. Bi bilo vsekakor nujno, da bi se prevedlo v kasteljanščino in se priobčilo v tukajšnjima „Razón“ in „Nación“. Če so imeli korajžjo priobčiti v ta dva časopisa obsedenci tukajšnjega jugoslovanskega poslaništva neke vrste osmrtnico tistega „peklenskega“ heroja, ne bi imeli tudi mi moč za tako razgaljenost, da pridejo tukajšnji ljudje do resnice? Tudi za Broza bi bilo primerno, da se že sedaj pripravi krepko poročilo resnice in se ga priobči takoj, ko bo stopil v večnost. Da se ga naziva z maršalom v vsem svetu, smo tudi krivi deloma mi sami. Je še toliko dobrih, odločnih protikomunistov v Argentini, ki bi nas podprli. Jih spoznavjo do dna, še prav posebno v vrstah vojaštva. Ivanu Andrejčiču izrekam zahvalo za tisti članek in tudi Grumu za par kleno poudarjenih vrstic ob tej priliki. Kardelj, kot Kidrič je že stopil v tisto večnost, v katero ni veroval; mimo vseh tistih množic poklanih po njegovi odredbi je prispel pred Večnega Sodnika, da je dobil od Njega plačilo, ki ga je zaslužil.

Je res tako žalostno razmišljati o teh zgubljenih bitjih slovenskega naroda, ki so zadali toliko gorja svojim lastnim bratom in ki so izrabili za ta prevrat najbolj neprimeren čas in najbolj peklenska sredstva. Večkrat razmišljam, kaj vse so razpredli ti sužnji komunističnega kolosa v internaciji, kjer sem bil mesece, predno sem vstopil v domobranske vrste. Bi bilo primerno, da bi kdo tudi to stran opisal še na bolj podroben način. Je res, da imajo v glavnem vso svetovno propagando oni v rokah, pa vendar ljudstva že več toliko ne verjamejo vsemu temu zaradi razkrinkanja vseh tistih množic, ki se rešujejo še vedno iz komunističnih ozemelj in prinašajo od tam resnico na dan.

Ne mislite, dragi gospod Tone, da smo mi, ki pastirujemo že leta in leta med Argentinci, v popolni odmaknjenosti od slovenstva in od vseh tistih idealov, za katere smo se pred leti borili tam po Dolenjski in Notranjski. Ravno nasprotno! Ni dneva, da bi ne vključili tiste množice pobitih v molitev, pa tudi vseh Vas, da bi vztrajali — povezani v eno pod božjim okriljem, za vzpodbudo onih, ki ječe pod težo srpa in kladi, in da bi kmalu vzšlo sonce svobode in obsijalo našo lepo domovino s pravo svobodo, zaslužno po naših tolikih in tako velikih mučencih.

Je res, kot sem pred leti rekel Duriniju, ki je bil tistikrat za konzula komunajzarjev v Buenos Airesu, „da je božja milost bila še prav posebno radodarna z našimi idealnimi fanti in jih odpoklicala v nebesa kot prave mučence, da se bo tako nekoč naš narod opomogel po njih mučniški krvi in prošnji od vsega gorja in vstopil v pravo svobodo!“

Naj bo zadosti za danes! Oprostite tako dolgemu pismu! Sem se razpisal, čeravno imam tako malo časa in sem Vam ukradel precej časa za branje teh vrst. Pa vendar imam upanje, da me boste razumeli, in da se boste tudi v bodoče vedno navduševali za tako velik ideal: povzdigovati našo idealno, nikoli premagano vojsko z generalom Rupnikom na čelu, do zadnjih moči tega življenja.

Vas iskreno pozdravlja

Vam vdani

— ne

Buenos Aires, 5. 7. 1979

...ste v 6. številki naše revije na naslovni strani objavili sliko in znotraj napisali lepo besedilo. To besedilo bi bilo še bolj zanimivo, če bi povedali, da je na sliki poznani in priljubljeni, hrabri borec novomeškega udarnega bataljona, ki smo ga vsi poznali pod imenom „Brko“. V rešnici se je pisal Zupančič, ne spominjam se pa več krstnega imena, ker so bili menda kar trije bratje Zupančič pri domobrancih. Če se kak drugi preživeli borec spominja, naj pove. Vem pa čisto točno, da je bila slika, ki ste jo priobčili, posneta po znameniti bitki na Javorovici. Ravno neustrašeni „Brko“ je uničil partizansko zasedo, da ni mogla več javiti napada domobrancev na Javorovico. To je potem bilo usodno za celi bataljon Cankarjeve brigade, ki je bil tam popolnoma uničen. Slava nepozabnemu soborcu „Brku“!

Z borčevskimi pozdravi

M. P.

Ramos Mejía (Bs. Aires), 30. 6. 1979

Dragi soborec urednik!

Lahko je moja krivda, da premalo zasledujem dogodke med nami, zato me je kar streslo, ko sem v „Vestniku“ na strani 92 (št. 4-5-6, leto 1979. — Op. ured.) bral, da je bilo pokojnemu dr. Ciganu pred smrtjo podeljeno visoko odlikovanje socialistične republike Slovenije. Če je res sprejel tisto odlikovanje, potem se mi res zdi čudno, da ga komunisti po smrti blatijo. Še bolj se mi zato zdi čudno, da je g. B. M. v „Vestniku“ napisal že celo knjigo za zagovor dr. Cigana, tisto pa, kar je oblatil dr. Jakob Kolarič našega nepozabnega generala in vrhovnega poveljnika vseh domobrancev generala Rupnika, pa isti „Vestnik“ prav nič ne omenja. To se mi pa res zdi čudno.

Z borčevskimi pozdravi

bravec „Vestnika“

REVOLUCIJA

Med zadnjo svetovno vojno je prišlo do gverilske vojne v Franciji, na Norveškem, v Jugoslaviji ter v zadnjih mesecih delno tudi v severni Italiji. Nobena teh držav ni bila osvobodjena izključno zaradi delovanja teh gverilskih enot in, razen v Jugoslaviji, je bila gverila popolnoma vojaškega značaja.

Francoski makiji, med katerimi so se borili tudi komunisti, niso imeli političnega programa; francoski režim tik po vojni je bil enostavno nadaljevanje predvojnega režima in šele leta kasneje je de Gaulle izvedel obširne politične reforme. Na Norveškem je bil po osvoboditvi spet vzpostavljen stari režim s kraljem Haakonom na čelu. V Italiji, ki je v zadnjih mesecih uživala status „sobojevnika zapadnih zaveznikov“, so se med gverilci borili tudi komunisti, politična izprememba, ki je iz monarhije napravila Italijo za republiko, pa je bila izvedena na demokratični način z ljudskimi volitvami.

Jugoslavija pa je iz vojne izšla s popolnoma spremenjenim političnim obrazom in s strahotnim številom žrtev. Jugoslovanska gverila, tista, ki je po vojni izšla kot zmagovalka, je bila popolnoma političnega značaja ter je med vojno in pod sovražno okupacijo izvedla politično in socialno revolucijo.

Vsaka revolucija, civilna vojna, je bratomorna vojna in največja tragedija, ki more zadeti nek narod. V zgodovini pa bomo težko našli primere jugoslovanski revoluciji, ki jo je Komunistična partija izvedla med tem, ko je narod trpel pod sovražno okupacijo. Revolucija v takih okoliščinah je zločin.

Res je nasilje bistvena sestavina vsake revolucije; vendar stoji tudi v tej primerjavi jugoslovanska revolucija povsem ločeno od večine ostalih revolucij v svetovni zgodovini.

Ameriška revolucija je bila predvsem upor novo nastale politične in gospodarske tvorbe proti nekemu zastarelemu sistemu, ki ni doumel osnovnega načela popolne osebne svobode. Francoska revolucija je bila plod nemogočih socialnih in političnih razmer, ki jih je ustvarila konzervativna aristokracija. Ruska revolucija, predno so jo ugrabili Lenin in tovariši, je bila vseljidski upor proti izžemanju s strani carja in petrograjskega dvora. Revolucija v Jugoslaviji pa se odlikuje po nekem načrtnem uničevanju človeških življenj, po svoji nečloveški brutalnosti, po strahotah, ki se celo nam, ki smo jih doživljali, včasih zazdijo neverjetne. Če so jugoslovanski komunisti v čem grešili nad jugoslovanskimi narodi, potem so grešili v tem, da so med revolucijo iz svojih pripadnikov napravili zveri v človeških podobah in prisilili protirevolucijo, da se brani z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Krono tega poživljenja predstavlja pokol slovenskih domobrancev v maju in juniju 1945. V današnjih dneh se nekateri slovenski komunistični predstavniki izgovarjajo, zakaj je do tega pokola prišlo. Kriva naj bi bila vojna, v ljudeh zasidrano sovraštvo, nepopolno nadzorstvo vrhovnega poveljstva nad nižjimi poveljniki in strah, da je zmaga partizanov morda le začasna; zato naj bi bila opozicija popolnoma strta in uničena.

Božji mlini meljejo počasi, za človeško potrpljenje prepočasi. Lahko pa verjamemo, da postaja teža prelite krvi za slovenske oblastnike vsak dan težja ter da so si spet pridobili tisto „buržujsko“ lastnost, ki ji pravimo vest. Ne sliši pa se da bi se odgovorni ljudje javno potrkali na prsa, priznali svoj greh in pokazali neko resnično dobro voljo, da popravijo, kar se popraviti sploh še da. Zločin je bil storjen v tajnosti, izpoved pa mora biti javna, ker brez nje ne more biti odpuščanja.

Ameriška revolucija je odprla vrata največjemu razmahu svobode in ustanovitvi največje demokratične enote na svetu; francoska revolucija je v krvi in grozi rodila gesla o bratstvu, svobodi in enakosti; ruska revolucija je bila morda potrebna, da nekemu pastirskemu narodu pokaže njegovo lastno veličino; naša slovenska, za svetovne razmere majhna, a nič manj strašna revolucija pa bo ostala brezpomembna, če nam žrtve, ki jih je zahtevala, ne bodo pomenile nek neusahljiv vir moči in navdiha. Telesa so strta, ideja pa je ostala, ker je neuničljiva:

BOG — NAROD — DOMOVINA.

ZA BELEŽNICO

Pozna svoje ovce...

Ceprav imamo o junijskem romanju papeža Janeza Pavla II. na Poljsko nešteto drugih komentarjev na razpolago, se nam zdi primerno, da našim bralcem posredujemo prav spodnji komentar, ki je značilen zaradi tega, ker ga je prinesla poznana liberalna ameriška revija TIME (18. 6. 1979), iz katere v izvlečku povzemamo:

Če je bilo papeževo romanje na Poljsko neke vrste sponzura uprizoritev duhovnega značaja, je vendarle imelo kopico političnih prizvokov. Ob koncu obiska se zdi, kot da duhovna geopolitika, ki zajema evropski komunizem in krščanstvo, Vzhod in Zahod, Cerkev in državo, najbrž ne bo nikdar več čisto takšna kot poprej. Janez Pavel je imel v mislih določeno poslanstvo; prav tako, kot ob obisku Mehike. Tam je Janez Pavel II. razgrnil jasne, pa natančne smernice za socialno akcijo v Latinski Ameriki ter v posledici tudi za vso svojo vesoljno Cerkev 700 milijonov duš. Toda na Poljskem je tekma

med Cerkvijo in Marxom zdaleč bolj zgovorna in vidna kot v Latinski Ameriki. Vsak papežev gib, vsak njegov spreten ozir na zgodovino je dobil v tem obeležju svoj poseben političen pomen. Ta teden je bil priča prvega mogočnega izraza verskega in narodnostnega navdušenja, na katerega so komunisti morali pristati, odkar zapovedujejo Vzhodni Evropi. Čeprav še enkrat ni po imenu omenil komunistične partije ali Sovjetske zveze, je bil novi papež presenetljivo naravnosten, ko je izizval moč Kremlja v vprašanju človekove svobode. Še po več kot 30 letih komunistične vladavine je na Poljskem vidno nasprotje med Cerkvijo in vladajočim režimom naravnost uničujoče zanj; in papež Janez Pavel II. je psihološko to do dobra izkoristil. Toda papeževa vizija je šla še vse dalje tja od Poljske in katolicizma. Janez Pavel II. je zgovorno segel vse tja do „molčeče Cerkve“, te množice kongregacij v stiski sovjetskega območja, katerim se godi še vse huje kot poljskim kristjanom. V posebej pomembnem nagovoru je papež glasno poudaril namen božje Previdnosti, ker je bil kot prvi ne-italijanski papež po 455 letih izvoljen prav človek iz Vzhodne Evrope. Sam se je nazval „prvi slovanski papež“ v zgodovini, čigar nasledstvo sv. Petra ni po krvi povezano samo s Poljaki, temveč tudi z vsemi ostalimi slovanskimi narodi, vključno s Čehi, Slovaki, Slovenci, Srbi, Hrvati, Bolgari, Ukrajinci in še prav posebej dramatično z Rusi — s skupaj 220 milijoni Slovanov. Vsaj retorično to vključuje tudi mogočno pravoslavno Cerkev Vzhodne Evrope. Papež je očitno imel pred očmi morebitno vse-evropsko krščansko zavezo proti posvetnemu materializmu Vzhoda prav tako kot Zahoda! —

Po papeževem romanju je poznani francoski verski analitik Henri Fesque omalovažujoče izjavil: „Papež sam po sebi ni nič! Ima prazne roke!“ — Mogoče je to res, toda zaudarja po hudo spodrsljivi opombi, ki si jo je nekoč privoščil Stalin na račun papeževih divizij... Ta jedek pogled je hudo nesiguren... Tako misli tudi novi vodja britanske parlamentarne večine Norman St. John-Stevas, ki je komentiral: „Obstaja zevajoča praznina v vodstvu sveta, ki bi jo utegnil papež Janez Pavel II. kaj lahko izpolniti. Svet trpi na duhovnem pomanjkanju in nima moralnega vodstva. Posvetne dobrine materializma so popolnoma odpovedale in človeštvo išče novih perspektiv... —“

Da, svet se vrti naprej... In vsak dan nam prinaša novih dokazov, da smo slej ko prej na pravi poti, ko v imenu naših mučeniških prvoborcev-domobrancev pozivamo: Svobodni sveta, združite se! Za BOGA — NAROD — DOMOVINO! — —

Bela vrana...

Poznana Amnesty International, ki ima polna usta prekrškov proti človeškim pravicam širom nekomunističnih dežel, je v svojem biltenu (Vol. IX, No. 5, Maj 1979) končno „odkrila“ vsaj eno žrtev teptanja teh pravic — v Titovi Jugoslaviji. Tam z nedolžno povešenimi očmi zabeleži kot svojo zaslugo, da prof. Davorju Arasu, ki v Lepoglavu odbija 6 in pol letno kazen zaradi „zločinskih prekrškov proti državi“, ker je pač vedel, da nekateri njegovi znanci po zidovih Zadra pišejo gesla v podporo komunističnih veljakov, katere je prizadela čistka leta 1971, — nudi zdravniško pomoč svoje zdravniške ekipe.. In pri tem celo dobesedno zapiše: „Amnesty International gleda v prof. Arasu človeka, ki je zaprt zaradi vesti, pa ni uporabljal ali zagovarjal nasilstva...“ Zares bela vrana... — Kaj pa pravi o zločincih, ki širom sveta zares uporabljajo in zagovarjajo vse vrste nasilja, da bi za svoje komunistične gospodarje zdrobili stoletne vrednote civiliziranih narodov...? — Je Amnesty International podvzela kaj glede stotisočev žrtev svoje vesti, ki jih je Titov režim dal potolči kot zveri že po vojni...? Vemo namreč, da je za to bila naprošena... —
želimo čistega vina...

V Glasu Slovenske kulturne akcije (Leto XXVI, št. 1, 1979) beremo:

Skupščina Slovenske kulturne akcije 25. maja 1979 v Buenos Airesu je z iskrenim odobravanjem sprejela kot poseben sklep tole izjavo, ki jo je zboru predlagal predsednik Ladislav Lenček CM:

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA izraža na tem običnem zboru 25. maja 1979 v Buenos Airesu svojemu rednemu ustvarjalnemu članu, dolgoletnemu predsedniku, uredniku, knjižnemu knjižnemu uredniku, pobudniku mnogih njenih dejavnosti, univ. prof. doktorju TINETU DEBELJAKU najvišje priznanje hvaležnosti za vse do zdaj opravljeno zares vredno kulturno, posebej knjižno delo, ki ga v tako bogati meri naklanja ne samo naši ustanovi, marveč vsemu slovenskemu zdomstvu, zamejstvu in posredno tudi matični Sloveniji. Kot zunanji izraz tega priznanja občni zbor Slovenske kulturne akcije kot njen najvišji organ v organizaciji odlikuje dr. TINETA DEBELJAKA z imenovanjem častnega predsednika Slovenske kulturne akcije.

Ker imamo z občnim zborom Slovenske kulturne akcije še izza marca 1969 svoje izkušnje, bi želeli, da bi nam gg. Ladislav Lenček CM in Nikolaj Jeločnik nalila nekoliko bolj čistega vina... Kaj pravi k temu „odlikovanju“ univ. prof. dr. Tine Debeljak, naša nesporna najvišja kulturna avtoriteta v zdomstvu...? — Kot glasilo velike (če ne največje) skupine naše zdomske skupnosti imamo pravico zvedeti, kam plove naša vrhunska kulturna ustanova! —

POPRAVKI: Ker je po sredi zgodovinsko pomembno gradivo, prosimo naše bralce, da v prispevkih dr. Stanka Kocipra „Usodni dnevi — usodni koraki“ in „SS-divizija ‘Jadransko Primorje’“ poleg manjših, lahko opaznih napak, ki smislu ne škodujejo, blagovolijo upoštevati sledeče popravke:

1. — V gradivu „Usodni dnevi — usodni koraki“, priobčenem v Ta boru 1979 št. 4-5 str. 86, se v peti vrsti od spodaj pravilno glasi „pri Rō senerju“, ne pa „proti Rōsenerju“.

2. — V poglavju iz memoarov pod naslovom „SS-divizija ‘Jadransko Primorje’“:

Tabor 1979, št. 4-5, str. 99: Konec druge in tretje vrste, ki je vsa izpadla, se glasita: „Potlej je nekega dne pridrvel na VI. oddelek sam gen. Rōsener in ves material — zasegel... Samo višji narednik Ivan Pavlovčič itd. itd...“ — Str. 100: V drugi vrsti petega odstavka od spodaj se namesto „prehodno“ pravilno glasi „predhodno“.

Tabor 1979, št. 6: Na str. 38 so za osmim odstavkom od zgoraj izpadli sledeči odstavki, ki jih prosimo upoštevati: „Po pomisleku, tekom kate rega sem molčal tudi jaz, je dejal: / ‘Če res hočete uveljaviti vpliv generala Rupnika, vam preostaja samo ta pot! Dugače bo njegova veljava v množici drugih stremeljenj dokočno propadla...’ / Posebno pozornost mi je vzbudil zadnji stavek. Z vso jasnostjo je pričal, kako so generala Rupnika izigravali tudi pri Nemcih... / Že 10. septembra 1944. leta je prišel s čisto konkretnim predlogom. / Ker sem vsa ta njegova prigovarjanja in očitno intrige samo poslušal in jih redno zaključeval z že skoraj enakimi besedami, s katerimi sem se skliceval tudi na politično razsodnost odločujoči nemških činiteljev, mi je rekel:“ — Str. 139: V 11. vrsti od zgoraj se namesto „v našem štabu“ mora pravilno glasiti „v njegovem štabu“ (Zares čuden — „škrat“!!!). — Str. 145: Zadnja beseda 6. odstavka od zgoraj se pravilno glasi „nastopati“, ne pa „nastopiti.“ —

Č. g. — ne: Dragi soborec! Čeprav nam niste prepovedali Vaše pismo priobčiti pod Vašim polnim imenom, smo ga vendar skušali „skriti“, da Vam tako prihanimo vsakršno morebitno nepriliko; pa tudi zato, ker vemo, da je med Vašimi čč. gg. sobrati tu med nami in po svetu še mnogo takšnih, ki pred svojo iskreno vestjo mislijo prav tako kot Vi, pa tega ne povedo javno, ker se bojijo, da mi ne bi utegnili biti zadosti diskretni... Vsem tem ob Vašem zgledu kličemo: Na plan! Diskretnost je zajamčena! — Vaš predlog za slučaj „maršalove“ smrti je neobhodno potreben! Pričakujemo, da ima naše vrhovno politično predsedništvo v zdomstvu za ta primer že vse pripravljeno. — Ponovna hvala — in oglasite se nam še kaj! Tople borčevske pozdrave!

T. P. — J. B.: Vaše pismo bi imelo vse drugačen učinek, če bi ga poslali naravnost Vestnikovemu uredniku. Če mu seveda niste hoteli prihraniti „šoka“, ko bi zvedel, kdo se za Vašo šifro „skriva“, in mu ne bi bilo treba

več sumničiti na vse strani... Toda Vi odločate; zato smo ga na drugem mestu dobesedno priobčili. — Hvala za zaupanje.

G. Ljenko Urbančič, Sydney: Lepa hvala za pismo in obilno gradivo z dne 6. junija t. l. Ko bomo vse gradivo natančno pregledali, bomo videli, kaj lahko uporabimo. — Čestitamo in želimo vse uspehe pri političnem delovanju vseh Slovencev v avstralski politični areni. Saj prav z vključenjem v tamkajšnje politično okolje lahko najbolje pripomorete k zmagi resnice o tragični polpreteklosti svojega naroda, iz katerega ste izšli. Čuvajte se samo, da bi tudi v veliki svet zanesli tipično slovensko politično „kritarstvo“, o katerem govorite v svojem pismu. (Ga lahko priobčimo?) — Ček še do danes ni priromal do nas... — Lepe pozdrave.

DAROVALI SO

Od 1. 6. 1979 do 30. 6. 1979		Hren France, družina	20
Za Zavetišče:		V spomin na pok. očeta Veider:	
	(v pesih)	Mohar Lojze, družina	5
Bizjan Štefan	10.000	V spomin na pok. očeta Jarem:	
Blejec Ema	4.000	Mohar Lojze, družina	5
Leskovec Alojz	20.000	Tiskovni sklad Tabor:	
Dolčič Dobrila	100.000		(v pesih)
Kosilo v Zavetiču 10. junija 1979	18.900	Šiler Ivan	5.000
V spomin na pok. mamo Zupančevo:		Avguštin Franc	3.000
Jagodic Florjan in Ivan ..	30.000	Bizjan Štefan	5.000
Dolenc Vencel	10.000	Prodaja knjige	5.000
Šivic Srečko	10.000	Jelenc Janez	5.000
Rovan Tone	10.000	N. N., Florida	10.000
V spomin na pok. Jožeta Cestnik:		Tomaževič Lovro	10.000
Dolenc Vencel	10.000		(v dol.)
Rovan Tone	20.000	Prodaja pos. štev. Tabora ..	50
V spomin na pok. Cecilijo Smerajc:		Jeretina Franc	3
Repar Marija	10.000	Dolinar Milan	5
Namesto cvetja na grob pok.		Mavsar Franc	8
Angele Makovec:		Zakrajšek Ivana	2
Družini: Šušteršič-Brumen ..	30.000	Štepec Slave	2
V spomin na pobite domobrance:		Zabukovec Danijel	1.5
Buda Stane	10.000	Omahen Leopold	2.5
	(v dol.)	Hren Franc	2.5
Jakoš Kati	10	Jakoš Kati	2
		Glavan Bogomir	2

Vesel Štefan	5	Invalidski sklad Tabor:	
Petrič Lojze	5		(v pesih)
Berkopec Ivan	6	Kosančič Bogdan	5.000
Znidaršič Janez	2	Jurše Polde	5.000
Cenkar France	7		(v dol.)
Kristanc Jože	5	Dolinar Milan	3
Lunder Ivanka	5	Vrhovnik Vinko in Marija .	15
Grum Jakob	4	Grum Jakob	10
		Žele Franc	5

V S E B I N A

No lo olvidemos!	161
Ne pozabimo!	162
Praznik Presv. Rešnjega telesa (rev. V. Kozina)	162
Usodni dnevi — usodni koraki	164
Post mortem: Edvard Kardelj (L. Vrečar)	170
Kdo dela razdor	179
Junijske misli naše mladine	188
Prvi in drugi maj 1945. leta (S. Buda)	190
Obvestilo	193
Naši možje	193
Iz društev	194
Zunanja politika ZDA včeraj in danes (N. F.)	198
Vrnili se bom	199
Naši mrtvi	200
Iz pisem	201
Revolucija (-ek)	204
Za beležnico	205
Na uredniški mizi	208
Darovali so	III

Correo Argentino Sucursal J. L. Suárez (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 2619